

Bakalářská práce

2013

Ondřichová Lucie

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav dějin umění

Bakalářská práce

FRANTIŠEK JOSEF PROKYŠ

Vedoucí práce: PhDr. Michal Šroněk, CSc.

Autor práce: Ondřichová Lucie

Studijní obor: Dějiny umění

Ročník: 3.

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou – diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 29. 4. 2013

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Michalu Šroňkovi, CSc. za jeho pozornost, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval při mém vypracování bakalářské práce.

Anotace

Ondřichová Lucie

Jakub František Prokyš

Bakalářská práce Jakub František Prokyš se zaměřuje na úspěšného malíře, který žil v 18. století. Původem byl rodák Slánský, ale životní osudy ho zavedly do kulturně se rozvíjejících Jižní Čech. Byla to pro něj velká příležitost. Silně vzkvétající rod Schwarzenbergů upevňoval své postavení v České zemi nejen koupěmi nových území, ale zvelebováním svých stávajících i nově získaných panství. Za tímto účelem Schwarzenbergové zaměstnávali řadu významných architektů, malířů a sochařů. Mezi nimi byl i malíř Jakub František Prokyš.

Prokyšovo přesné životní osudy nejsou dodnes plně objasněny. Naskytá se mnoho otázek, na které zatím stále hledáme odpovědi. V podstatě, až do příchodu do jižních Čech, nemáme konkrétní údaje o jeho životě a vyučení. Jeho jihočeský život skrývá řadu otázek. Nejpozoruhodnější ovšem je, jak se z celkem neznámého umělce stala osoba nejen akceptována, ale i přijata do vyšších kruhů. Dostal se do kruhu prominentních lidí. Během života vydělal tolik peněz, že si mohl dovolit koupit vlastní dům a zaopatřit rodinu. Úspěchy v profesi se však střídaly s rodinnými tragédiemi.

Byl výborný freskař a mimo jiné maloval také oltářní obrazy. Paradoxně za vrchol tvorby se dají považovat jeho velmi raná díla a to pro objednavatele Josefa Adama Schwarzenberga. V mé bakalářské práci je těmto uměleckým dílům věnováno nejvíce prostoru. Cílem této práce je snaha blíže nastínit Prokyšův dosud ne zcela zmapovaný život.

Vedoucí práce: PhDr. Michal Šroněk, CSc.

Annotation

Ondřichová Lucie

František Jakub Prokyš

The bachelor work Jakub František Prokyš is intent on a successful painter who lived in the 18th century. He originally came from Slaný but his life fate took him into culturally developing South Bohemia. It was a great chance for him. Strongly flourishing Schwarzenberg`s family were establishing their position in Bohemia not only by buying new areas but as well as by improving their former and newly gained dominion. That is why the Schwarzenbergs employed a lot of important architects, painters and sculptors. Jakub František Prokyš was among them.

Everything has not been cleared up about Prokyš` destiny up today. There are a lot of questions which answers we are still looking for. Basically, until to his coming to South Bohemia we do not have real data about his life and apprenticeship. Even in his South Bohemian life many questions are hidden. It is the most remarkable to follow how respectable person could become from a quite unknown artist. He got among notable people. He earned enough money to be able to buy his own house and take care of his family during his life. However, professional success was changed by family tragedies.

He was a great fresco painter as well as he could paint even altar paintings. It is strange that his very early works are considered to be his best ones. Those were ordered by Joseph Adam Schwarzenberg. The most space is devoted to those works of art in my bachelor work. The aim of the work is my attempt at closer outline of Prokyš` not well recognized life.

Supervisor: PhDr. Michal Šroněk, CSc.

1. Obsah

1. 1. Literatura a prameny	s. 8.
1. 2. Úvod	s. 12.
2. Život	s. 15.
3. Příchod do Jižních Čech	s. 18.
3. 1. Borovany	s. 19.
3. 2. 1. Škapulířová kaple	s. 19.
3. 2. 2. Sakristie a Presbytář	s. 22.
3. 2. Život v Třeboni	s. 24.
3. 3. Práce pro Josefa Adama ze Schwarzenberga	s. 25.
3. 3. 1. Hudební Altánek	s. 25.
3. 4. Vrchol tvorby	s. 27.
3. 5. 1. Letohrádek Bellarie	s. 27.
3. 5. 2. Orientální kabinet u knížecí ložnice	s. 34.
3. 5. 3. Červený Dvůr	s. 35.
3. 5. 4. Kvítkův Dvůr	s. 37.
3. 5. České Budějovice	s. 42.
3. 5. 1. 70. léta	s. 46.
3. 5. 2. 80. léta a konec Prokyšovy tvorby	s. 49.
4. Závěr	s. 50.
5. Použitá literatura	s. 52.
6. Obrazová příloha	s. 54.

1. 3. Literatura a prameny

Prokyš byl za svého života proslulý a oblíbený malíř. Do Třeboně přišel jako neznámý umělec bez vlivných předků a ani jako učeň slavného umělce. Během života postupně stoupala jeho sláva a uznání. Jeho objednavatelé pocházeli z řad urozené šlechty a vlivné církve. Přátelé, se kterými se stýkal, byli bohatí a vlivní měšťané. Po jeho smrti jméno František Jakub Prokyš pomalu upadalo v zapomnění. Rostoucí turistický zájem o Český Krumlov zapříčinil znovuzkříšený zájem o barokního malíře Prokyše. Lidé se více zajímají o historii. Památky na Českokrumlovsku i jinde se renovují a mezi nimi jsou i Prokyšovo freskové malby. Vznikají nové publikace, které se věnují těmto dílům, přesto zásadní zdroj pro pochopení Prokyšovo osoby jsou malířova díla samotná.

Nesmíme však opomenout ani starší literaturu, ve které se Prokyšovo jméno uvádí. Tohoto malíře bohužel autoři uvádějí zřídka a jen okrajově.

V první řadě musíme zmínit cyklus knih Soupis památek historických a uměleckých, který je rozdělen dle okresů. Tyto knihy jsou velmi podrobné a výstižné. Autorům se povedlo velmi důkladně zmapovat i ty nejmenší vesničky Česka a samozřejmě nechybí ani obrazové přílohy. Prokyš se objevuje hned v několika dílech. Nejhojněji je jeho jméno zastoupeno v okresech Třeboňském od Františka Mareše a Jana Sedláčka z roku 1900 a okresu Českokrumlovském také od stejných autorů z roku 1918. Druhá zmiňovaná kniha popisuje pouze okolí Českého Krumlova, samotné město mělo být uvedené až ve druhém svazku. Ten však nebyl nikdy vydán, ale můžeme ho nalézt ve Státním okresním archivu v Českém Krumlově. Prvním dílem cyklu, ve kterém se uvádí malířovo jméno, je Soupis památek v politickém okrese Milevském. Vyšel roku 1898 a autory jsou Antonín Podlaha a Eduard Šittler. Musíme samozřejmě ke stáří těchto publikací přihlížet. Ovšem některá uvedená umělecká díla v knihách nejsou Prokyšovi přisouzena. Navíc Soupis památek politického okresu České Budějovice vydané 1900 Josefem Branišem Prokyše zcela opomíjí. Ve své další knize o devět let později Obrazy z dějin jihočeského umění už na malíře pamatuje. Prokop Toman ve svém Novém slovníku československých umělců nejprve na Prokyše také zapomíná. Ale to napравuje hned ve druhém vydání a ve třetím vydání informace o něm ještě více rozšiřuje.

Jako dovedného malíře oltářních obrazů Prokyše hodnotí autor knihy České Budějovice Leopold Zeithammer z roku 1904. Nicméně označuje ho za českobudějovického rodáka a datum jeho narození zaměňuje datem úmrtí.

První dílo zcela věnované Prokyšovi sepsal jihočeský historik umění František Matouš. Je to jen jedenácti stránková brožurka věnovaná Prokyšovu životu. Byla vydaná 1939 jako zvláštní otisk z Ročenky klubu pro pěstování dějin umění za rok 1937- 1938. Matouš původně zamýšlel vydání více dílů, vyšla pouze první- o malířově životě. Další díly nebyly publikovány z důvodu začátku druhé světové války. V Matoušově pozůstalosti, která je dnes uložena v archivu Národního muzea v Praze, se nachází množství materiálů, které byly připravené pro sepsání zbylých dílů.¹

Prokyšovu tvorbou se zabývá kniha Český barok z roku 1974 od Jaromíra Neumana. Prokyše zde představuje v souvislosti s dalším umělcem, který také působil v Českém Krumlově, Josefem Ledererem. Františka Prokyše hodnotí jako skvostného dekoratistu a malíře s citem pro žánrová a lehká vyobrazení.

Obdobné dílo Soupisu památek je encyklopedická čtyřsvazková edice Umělecké památky Čech od Emanuela Pocheho a kolektivu autorů (1978). Jednotlivé svazky jsou rozděleny do abecedně seřazených hesel podle názvu měst a vesnic. Toto dílo je velmi obsáhlé, však při bližším prozkoumání můžeme nalézt několik nepřesností. U některých Prokyšovo děl je autorství zcela opomíjeno. V dalších případech je zde Prokyš uveden pouze jako autor, zhodnocení děl a stupeň jejich zachování zcela chybí a v několika případech je uvedena chybná datace, na kterou upozorňuje ve své práci o Prokyšovi Pavel Zadražil. Dílo je spíše encyklopedické, snaží se o co největší výčet uměleckých děl, ale podrobnější informace k nim už neobsahuje.

Největším přínosem mi byla diplomová práce od Pavla Zadražila. Vznikla 1985 na Filosofické univerzitě Univerzity Karlovy oboru Dějin umění v Praze. Jedná se o obsáhlé dílo, věnující se osobě barokního malíře Františka Jakuba Prokyše. Ve své práci Zadražil detailně rozebírá život malíře a jeho díla. Připojuje i řadu historických souvislostí a soudobých umělců. Tato práce mi poskytla potřebné informace pro sestavení životních osudů malíře.

---

¹ ČERNÁ, Kateřina: *Umění v životě Františka Matouše*. (diplomová práce na Filosofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), České Budějovice 2009, s. 64.

„*Také o Prokyšovi platí, že jeho oltářní obrazy jsou podstatně slabší než nástěnné malby.*“ Touto poznámkou je zakončen text o Prokyšovi v knize *Dějiny českého výtvarného umění II/2*.² Prokyšovi se věnuje jen jeden kratší odstavec s výčtem jeho nejznámějších prací.

Z novějších publikací je třeba zmínit zejména tři, které vznikly během dvou let. První z nich je kniha z roku 2007 *Zlatá Koruna, Dějiny- Památky- Lidé*. Je dílem více autorů a popisuje významnou historii kláštera ve Zlaté Koruně od doby vzniku až po současnost. Kapitola pod názvem *Barokní nástěnné malby ve Zlaté Koruně* od Martina Mádla a Štěpána Váchy se věnuje zlatokorunským, freskovým malbám vzniklých od konce 16. století až po rok 1785, kdy byl klášter zrušen. Zde se autoři zabývají freskami od Prokyše a navíc hodnotí i jejich stav. Další knihou je *Bellaria/ František Jakub Prokyš* od Petra Pavelce. V knize se věnuje životu malíře a výkladu nejen maleb letohrádku, ale i dalších fresek na Českokrumlovsku. Navíc je kniha doplněna spoustou kvalitních fotografií uznávaného fotografa Michala Tůmy. Popularita letohrádku v posledních letech značně stoupá, objekt se renovuje a kniha vychází tentýž rok, jako vychází i poslední ze zmiňovaných knih Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii. I zde je Pavelcův text o Prokyšovi.

Nejnovější spis o Prokyšovi v podobě doktorské disertační práce vydala Lenka Rajdlová roku 2012. Práce vznikla na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tématu malíře Prokyše se věnuje již delší dobu. V roce 2007 sepsala bakalářskou práci *Malíř František Jakub Prokyš a jeho církevní zakázky*. Novější práce je obohacena i o další necírkevní zakázky. Zahrnula veškeré dostupné informace o Prokyšovi a provedla detailní rozbor jeho závěsných obrazů i nástěnných maleb. Neopomenula ani podrobně popsat umělecké prostředí 18. století v Českých Budějovicích. Bohužel, ani Rajdlové se nepovedlo blíže zmapovat Prokyšova raná léta. Nicméně tato práce mi byla velkým přínosem a jedná se o doposud nejdetailejší sepsané dílo o Františkovi Prokyšovi.

Další písemné dědictví o malíři je rozeseto po celých Jižních Čechách. Církev Prokyše opakovaně zaměstnávala a vedla si o tom záznamy. Zrušením klášterů se jejich písemné prameny rozdělily. Některé našly své místo v archivech, nebo sbírkách, ale některé

---

² DVORSKÝ, Jiří (ed.): *Dějiny českého výtvarného umění II/2*. Praha 1989, s. 771

se nenávratně ztratily. Velkou část dodnes uchovávají Státní archivy České republiky. Církevní spisy nejsou ale jediné archiválie těchto institucí o Prokyšovi.

Nejvíce písemností, týkajících se Prokyše, uchovává zejména Státní oblastní archiv v Třeboni. Jsou zde matriky s údaji o jeho sňatcích, narození a úmrtí dětí. Dále pak je zde uložena korespondence Josefa Adama Schwarzenberga nesoucí malířovo jméno. Zmínky o Prokyšovi můžeme najít i ve Schwarzenberské kronice, kterou vedl archivář Světecký.

Zdražil ke své diplomové práci z roku 1985 přiřadil obrazovou přílohu a doplnil jí několika kopiemi písemností. Nejdůležitější je Prokyšova závěť, která by měla být uložena v SOkA České Budějovice. Mimo jiné se zde nachází i korespondence knížete Schwarzenberka, Prokyšovo kvitace za různé zakázky a kupní smlouva nemovitosti na náměstí v Českých Budějovicích.

1. 2. Úvod

V pozdním malířství baroka 18. století v Čechách vynikalo hned několik významných jmen. Patřil mezi ně Karel Škréta, Petr Brandl, Jan Kupecký a v neposlední řadě Václav Vavřínek Reiner. Právě možná dominantní osoba Reinerova zastínila i řadu dalších umělců, mezi které patří i František Prokyš. Tomuto umělci jsou Prokyšovi malby stylově blízké. Na začátku své kariéry vytvářel obdobná díla, příkladem jsou tomu malby v Borovanech.

Století osmnácté je plně ve znamení baroka. Malíři se snaží o propojení architektury a obrazů. Tyto tendence jsou k nám exportovány z Rakouska, kde se školí řada našich umělců. Do Rakouska a ostatních zemí přicházejí malíři z Itálie, která je považována za místo zrodu barokního stylu. Závažnost fresek stoupá na novou úroveň. Stávají se z nich okna do paralelního světa. Umělci se předhánějí o iluzivnější vyjádření. Nástroji jsou především hra světla a stínu, využití kontrastu a střídání plných a prázdných ploch. Pocit iluze dotvářejí akcentováním barevných ploch. V barokní fresce má svoji důležitost nejenom formální stránka, ale obsahová stránka se řadí v důležitosti před ní. Freska se stala nezbytným partnerem architektury.

Na počátku 18. století se narodil František Prokyš. Jak sám uvedl, stal se po svém otci malířem. Toho však blíže neznáme, víme o něm jen to, co vypověděl jeho syn třeboňskému archiváři Petru Kašparovi Světeckému. Ve stejném zápisu se též uvádí, že byl Prokyšův otec vzdělán jako hodinář.³ Zda základy malby pochytil od otce a ostatní se naučil jako samouk, nepředpokládáme. Vzhledem k jeho kvalitní technice se pravděpodobně vyučil u zkušenějšího umělce.

Doposud nemáme materiály, které by nás informovaly o jeho životě před příchodem do jižních Čech. Nedochovala se, nebo se pouze zatím neidentifikovala jediná Prokyšova kresba z dob studií. Stejně jako spousta jiných začínajících umělců i Prokyš nejspíš zavítal do Prahy. V tomto kulturním centru se ho zřejmě ujal zkušenější umělec, protože nemáme doloženo, že by vstoupil do uměleckého cechu.

---

³ RAJDLOVÁ, Lenka: *František Jakub Prokyš českobudějovický malíř 18. století*. (doktorská disertační práce na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2012. s. 63., (Rajdlová vycházela z publikace: *Osvěta*. Listy pro rozhled v umění, vědě a politice, č. 48. Praha 1918

Porovnáme-li Prokyšovo prvotní fresky, dovedou nás ke jménu Václava Vavřince Reinera (1689- 1743). Ten vyhotovil freskovou výzdobu v kostele Panny Marie Bolestné v Dobré Vodě. Architektem byl Kilián Ignáce Dientzenhofer (1689- 1751), který často spolupracoval s Reinerem. Stavba kostela probíhala v letech 1733- 1739. Jen pár let před Prokyšovo příchodem do Borovan, které leží v témže okresu České Budějovice a vzdálené od Dobré Vody nejsou ani 15 kilometrů. Je proto pravděpodobné, že se Prokyš seznámil s prací v Dobré Vodě. Nemůžeme vyloučit, zda se Prokyš s autorem fresek osobně nesetkal. Tím by se nám značně přiblížila odpověď, proč si právě augustiánští mniši vybrali umělce, kterého nikdo neznal. Architektura Škapulířové kaple se velmi podobá kostelu Panny Marie Bolestné v Dobré Vodě. Zřejmě i interiérová výzdoba se jí měla podobat. Vybrali by si proto umělce, který by měl k Reinerovi blízko.

Budeme-li hledat dále, narazíme i na další fresky podobné těm v Borovanech. Prokyšovo tvorbu můžeme srovnat i s rakouským umělcem Janem Hiebelem (1681- 1755). Byl rodákem z Bavor a školil se u barokního italského mistra Andrea Pozza (1642- 1709) ve Vídni roku 1706. O rok později se usadil v Praze. Stal se hlavním šifitelem odkazu Andrea Pozza v Čechách. Jan Hiebel nebyl jen freskař, ale i malíř oltářních obrazů a především ceněný figurista. Jeho služby si oblíbili hlavně pražští Jezuité. Mezi lety 1712 až 1715 probíhala barokní přestavba katedrály sv. Klementa v Praze. Hiebel na klenbu chrámu vymaloval fresku ze života sv. Klementina, kterému byl chrám zasvěcen.⁴ Podobnost s Borovanskou klenbou ve Škapulířové kapli je zřejmá hned na první pohled. Obě fresky jsou také rozděleny na čtyři samostatné výjevy. Prokyšova freska není tak detailně vypracovaná, nemá ani tak ostré rysy. Oproti Hiebelovi byl Prokyš nezkušený a teprve začínající malíř. Největší podobnost nabízí vyobrazení připlouvající lodi. Je namalována takřka ze stejného úhlu. Na lodi postává posádka v expresivním pojetí, jediný rozdíl spatříme v odlišném typu lodí. Ta Prokyšovo má do výše tyčící se stěžně, které na druhé lodi chybí. Napravo na břehu stojí lidé a vztahují ruce k lodím. Dále oba výjevy korunuje anděl, který poletuje na nebi mezi mraky. Podobnost spočívá spíše po vizuální stránce, tematicky se od sebe liší. Zatímco Hiebel připomíná legendu o mučednické smrti sv. Klementina, Prokyšova malba nese motiv pomáhajícího anděla se škapulířem. Zbývající scény si už nejsou natolik podobné. Hiebelovo zpracování je propracovanější a obsáhlejší než v Borovanech. Každý výjev nese množství figur, přírodních motivů a architektur. Prokyšovo malby obsahují jen zlomky z těchto scén.

---

⁴ RENDLOVÁ, Magda: *Freskařské dílo Josefa Kramolína v Čechách*. (magisterská diplomová práce na Masarykově univerzitě v Ústí n/L). Ústí nad Labem 2006, s. 14.

Freska v katedrále sv. Klementina není jediné místo propojující tvorbu obou umělců. Například barokní knihovna v pražském Klementinu nese na stropě motiv ochozu s lidmi od Heibela z roku 1727. Tento motiv není úplně obvyklý a Prokyš ho využil při tvorbě na Kvítkově Dvoře. Na stop v místním sále vytvořil iluzivní ochoz s balustrádou a lidmi. Více než Hieblovo ochozu se podobá tomu, který vytvořil Andrea Pozzo ve Vídni.

Zadrazil ve své práci z roku 1985 srovnává borovanské malby také s Heiblovo tvorbou. Větší podobnost však vidí v kupoli presbytáře Navštívení Panny Marie. Tu současně srovnává s Reinerovo malbou v sále kartouzy v rakouském Gamingu. Podobnost s Heiblem nadřazuje nad Reinerem. Koncepti balustrádové architektury nazývá jako „pazzovsko-hieblovskou kupoli“.⁵ Iluzivní architektura je utvářena vysoko do výšky. Masivní pilastry nesou oblouky, které podepírají kupoli na vysokém tamburu. Do ní navíc vložil prvek zavěšené koule. Malovaná architektura vytváří dokonalou iluzi skutečnosti, musíme ji však sledovat pouze z jediného místa před vítězným obloukem.⁶ Tento iluzivní prvek byl velmi oblíben u Andrea Pozza, který byl Heiblovým učitelem.

Architektura v tomto případě hraje důležitou funkci a nepředstavuje pouze kulisu, jako tomu bývá v Reinerových malbách. Právě Hiebel vynikal malbou iluzivní architektury, která byla pojata jak svou šířkou, tak hloubkou. Časová osa napovídá, že se s Hieblem Prokyš mohl potkat v době svého školení, ale toto tvrzení není nijak podloženo.

I když doposud s určitostí nevíme, u koho a kde se Prokyš vyučil, své první velké zakázky se ujal velmi zodpovědně. První příležitost, kterou mu poskytli borovanští mniši, mu otevřela dveře k dalším a významnějším zakázkám. Nežůstal jen u prací pro církve, maloval i pro šlechtu a nepohrdl ani prací pro obyčejné měšťany. Možná právě Prokyšovo mnohostrannost mu pomohla nejenom si vydělat mnoho peněz, ale i svůj stávající vysoký životní komfort si udržet až do své smrti.

---

⁵ ZADRAŽIL, Pavel: *Jihočeský malíř František Jakub Prokyš. 1713- 1791*(diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 1985, s. 89

⁶ RAJDLOVÁ (pozn. 3), s. 147.

2. Život Františka Jakuba Prokyše

Jméno malíře Jakuba Prokyše není dnes tak zdaleka známé, jako kdysi bývalo. Za svého života patřil mezi významné obyvatele Jižních Čech 2. poloviny 18. století, ale po smrti jeho sláva pomalu upadala k zapomnění.

Prokyšův otec byl také malíř. Byl to právě on, kdo syna na uměleckou dráhu přivedl. Uznání od okolí a prestiž svého jména si Prokyš mladší vybudoval sám, svou pilnou prací a vrozeným talentem. O jeho otci máme jen mizivé informace. Zdražil dokonce spekuluje o tom, zda František nebyl jeho adoptivním synem. Tuto hypotézu však žádnými důkazy nepodložil. Odvodit tak, protože Prokyš po své smrti odkázal část peněz jednomu nalezinci. Rodina Prokyšů pochází z města Slaný. Zde také vyrůstal. Přesné datum narození se nikde nepodařilo vypátrat, ale můžeme jej odvodit podle data úmrtí. Zemřel-li tedy ve věku 78 let 25. října 1791, pak je rok narození je 1713.⁷ Doba jeho dětství a studií doposud nejsou nikterak zmapovány. Víme jen to, co vypověděl on sám archiváři Světeckému.⁸ Dále také místa, která navštívil při svém vandru, nám doposud zůstávají skryta.

Do jižních Čech přichází roku 1746. V té době je již velmi schopný umělec. Jako první na jihu Čech ho žádají o spolupráci řeholní kanovníci sv. Augustina v Borovanech.⁹ Podílí se na rozsáhlé rekonstrukci borovanského kláštera. Přestavbu kláštera má na starosti probošt Augustin Dubenský. Ten si vede důkladné poznámky týkající se rekonstrukce, mezi kterými můžeme najít i jednu věnovanou právě Prokyšovi: "*Za obraz škapulíře, který se vystavuje na hlavním oltáři v titulní svátek, zaplaceno 10 zlatých, kterýžto maloval tentýž, který maloval v kostele, kapli a sakristii, František Jakub Prokyš, rodem Čech, domovem Slánský, obyvatel třeboňský.*"¹⁰ Poznámky týkající se malířských prací jsou napsány mnohem podrobněji na rozdíl od těch zbývajících. Podle této poznámky lze usuzovat, že Prokyšova tvorba na Dubenského silně zapůsobila.¹¹

Ještě ten samý rok se natrvalo usazuje v nedalekém jihočeském městečku Třeboni. Zde získává hned několik pracovních příležitostí. Pracuje například pro místní kostel sv. Jiljí. V kapli sv. Barbory maluje oltářní obraz Panny Marie Bolestné, který je později vyměněn.

---

⁷ ZADRAŽIL (pozn. 4), s. 49.

⁸ VÍCE VIZ. ÚVOD

⁹ ZADRAŽIL (pozn. 4), s. 51.

¹⁰ PAVELEC, Petr/ CICHROVÁ, Kateřina: *Bellaria. František Jakub Prokyš. Rokokový malíř*. České Budějovice, s. 9.

¹¹ PAVELEC, Petr: „Schwarzenberský“ malíř František Jakub Prokyš. In: *Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii*. GAŽI, Martin (ed.). České Budějovice, s. 252

Nezůstává pouze u zakázek pro církve. Přijímá i několik menších pracovních nabídek od zdejších měšťanů. Většinou se jedná o malovaná domovní znamení. Jedno takové znamení zdobí Renzův dům v dnešní Březanově ulici. Neodmítá však ani vytvoření slunečních hodin na zdi třeboňského zámku, které pochází z roku 1753.¹²

Prokyšova sláva roste a šíří se takřka po celých jižních Čechách. Dne 29. 8. 1750 přichází třeboňskému správci zámku Burkhardovi dopis, ve kterém kníže Schwarzenberg žádá, aby byl třeboňský malíř poslán na zámek Hlubokou. Prokyš se zde zabývá pouze drobnějšími pracemi. Podle korespondence mezi knížetem a ředitelem panství na Hluboké A. de Bossim se jich Prokyš ujímá naprosto zodpovědně.¹³ Možná právě díky této zkoušce začíná dlouholetá spolupráce knížete Schwarzenberga a Prokyše.

Následující rok využívá kníže Schwarzenberg umělcovy služby již na krumlovském zámku. V roce 1752 v tehdy nově budované zámecké zimní jízdárně maluje fresky koní. Dále mu je svěřeno vymalování hudebního altánku, který byl situován ve středu habrového bludiště v zámecké zahradě. Rok 1752 je jistě pro Prokyše významný nejen kvůli jeho profesnímu růstu. V jeho osobním životě se odehrávají závratné změny. Na žádost, ze dne 15. září 1752 Adama Schwarzenberga, je Prokyš Františkem Michalem hrabětem z Martinic z poddanství pruněřovského předán do poddanství třeboňského. Ještě tentýž měsíc ho kníže z poddanství propouští a Prokyšovi začíná nový život svobodného občana. Nic už mu nebrání, aby se mohl oženit. Svatba se koná v Třeboni a za ženu si bere mladičkou teprve devatenáctiletou Alžbětu Abelovu. Podle výběru svědků můžeme odvodit, jaké vysoké postavení ve svém městě zaujímá. Jelikož se jednalo jen o vlivné osobnosti. Jeden ze svědků byl panský purkrabě Václav Dvořák a volba druhého svědka padla na primátora města Víta Zemana.¹⁴

Největší životní příležitost se Prokyšovi naskýtá v roce 1754. Kníže Schwarzenberg mu svěřuje výmalbu letohrádku Bellarie. Touto prací to ovšem nekončí. Pracovní možnosti takového rozměru se na umělce doslova sesypou. Roky 1754 až 1757 jsou ty nejplodnější a nejúspěšnější v jeho životě. Poslední rok, ve kterém dokončuje letohrádek Bellarii, se přidávají i další práce. V loveckém zámečku Červený Dvůr přetváří společenský sál na velkolepé umělecké dílo ve stylu čínské tradice. Ve stejném orientálním duchu také

---

¹² ZADAŽIL (Pozn. 5), s. 53.

¹³ PAVELEC (Pozn. 11), s. 252.

¹⁴ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 55- 56

vymalovává tzv. Čínský kabinet na zámku, nebo maluje sál na Kvítkově Dvoře.¹⁵ Mimo tyto významné zakázky umělec zvládá i mnohé další, drobnější. Práce mu přinášejí dostatečné finanční prostředky, aby mohl zaopatřit nejen sebe a svou ženu, ale i čerstvě narozenou prvorozenou dceru Kláru. Po dokončení rozjednaných pracovních závazků pro knížete své pracovní tempo zpomaluje. Dá se předpokládat, že svou pozornost nyní přeměruje na rodinu. Radost mu jistě udělá narození prvního syna roku 1759, kterého pojmenovává František.¹⁶

V roce 1760 se rozhodne společně se svou rodinou přestěhovat do Českých Budějovic. První zaznamenaný počin v novém městě je štafírování oltáře pro děkanský kotel Svatého Mikuláše. V novém bydlišti sbírá řadu pracovních úspěchů, rozšiřuje okruh objednavatelů a o práci nemá nouzi. V jeho životě se střídají šťastné chvíle s méně šťastnými. Hned roku 1761 se rozhodne pro svou rodinu koupit dům. Kupuje ho za poměrně velkou částku 1450 zlatých. Stojí na severní straně náměstí Přemysla Otakara II. a zůstává zde až do své smrti. Následující rok mu manželka porodí v pořadí již druhou dceru. Dává jí jméno Tereza Alžběta. Děvčátko však druhý den umírá. Manželka Alžběta umírá o dva roky později roku 1764. Prokyš zůstává sám s dcerou a synem. Už v roce 1767 si bere Magdalenu, která mu ještě tentýž rok porodí dceru Evu Kateřinu. Tato léta jsou velmi umělecky produktivní. Prokyš vytváří desítky obrazů, nejen v Českých Budějovicích, ale za prací vyráží i do Českokrumlovska a Třeboňska. K malování obrazů se navíc přidává několik nástěnných maleb a štafírování oltářů. O práci nemá rozhodně nouzi. Sedmdesátá léta začínají bohužel tragicky. V roce 1771 se mu narodí dcera Marie Helena, ta ale po půl roce umírá. Anna Klára narozená roku 1773 umírá po čtyřech letech. Jeho jediný syn, jenž měl jít ve stopách svého otce, zemřel v roce 1781. Jen jediná dcera z druhého manželství Eva Kateřina se dožívá dospělosti a v roce 1790 si bere za manžela lékárníka Karla Svobodu.¹⁷

Osmdesátá léta jsou pro Prokyše léta odpočinku. Ať už dobrovolné, či způsobené řadou reforem v zemi. Z této doby pochází jen málo Prokyšových děl. Jakub František Prokyš se dožil 78 let a umírá dne 16. října 1791.¹⁸

---

¹⁵ PAVELEC (Pozn. 11), s. 253.

¹⁶ MATOUŠ, František: *František Jakub Prokyš. Barokní malíř jihočeský. I. Život*. Zvláštní otisk Ročenky pro pěstování dějin umění. Praha 1939, s. 5.

¹⁷ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 6. - 7.

¹⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 75.

3. Příchod do Jižních Čech

Nadaného umělce, jakým byl František Jakub Prokyš, by uvítal na svém dvoře kdejaký mecenáš. To se vyplnilo Josefovi Adamovi ze Schwarzenberga. O Prokyšovo nadání se doslýchá pravděpodobně od borovanských Augustiniánů. Nejprve si ho prověřuje menšími zakázkami, aby mu posléze svěřil díla, která Prokyše vynesla mezi jihočeskou uměleckou elitu. Prokyš se stává váženým a vyhledávaným umělcem. Mimo jiné pracuje i pro duchovní sféru, ale ani pro obyčejné měšťany mu práce není cizí.

Všechny tyto události však odstartuje zakázka pro již zmíněný řád Augustiniánů. Pro nás je tato zakázka důležitá také tím, že se jedná o první práci, která je písemně potvrzena. Do této doby jsou všechny předchozí Prokyšovo práce neobjasněny. Proč si borovanští Augustiniáni vybrali právě tohoto umělce, o tom můžeme jen spekulovat.

3. 1. Borovany

Založení borovanského kláštera spadá do poloviny 15. století a stojí za ním Petr z Lindy, který Borovany a některé okolní statky zakoupil. Z blízké Třeboně pozval šest augustiniánských kanovníků s proboštem. Po své smrti tomuto probošství odkázal veškerý svůj majetek.¹⁹ Po morové epidemii v 16. století v klášteře zůstal pouze jediný řeholník. Za obnovu kláštera se postavil až císař Ferdinand III. do obnovení kláštera uplynula ještě dlouhá léta, teprve roku 1663 došlo ke schválení řádu. V 18. století proběhla významná barokní přestavba. Svého vrcholu dosáhla až s úřadujícím proboštem Augustinem Dubenským, který zde působil mezi lety 1738 až 1778. Největší počiny v době jeho úřadu byly bezesporu prodloužení chóru kostela, postavení Škapulířové kaple v roce 1746 a konventu v letech 1760 - 1770.²⁰

Jako dovršení první fáze přetavby nechal Dubenský vyzdobit interiér nástěnnými malbami. Tuto úlohu svěřil méně známému malíři Františkovi Prokyšovi. Malby prováděl v letech 1746 až 1748.²¹

3. 2. 1. Škapulířová kaple

Probošt Dubenský jistě na stavbu Škapulířové kaple vybral ty nejlepší umělce, které se mu podařilo získat. Ačkoliv si o rekonstrukci vedl podrobné zápisky, architekt kaple nám není znám. Však architektonické pojetí stavby Škapulířové kaple bývá často spojováno s poutním kostelem Panny Marie Bolestné v Dobré Vodě (1733- 1739). Obě stavby jsou od sebe vzdáleny přibližně 10 kilometrů. Stavby mají mnoho společného. Centrální, eliptický půdorys, bohatá štuková výzdoba, stejný pilastrový řád a pilastrové hlavice nicméně nejsou jedinými společnými prvky. Podobnosti můžeme také nalézt i v nástěnných malbách, které zdobí kupole obou staveb. Architekt kostela v Dobré Vodě je na rozdíl od Škapulířové kaple

---

¹⁹ BRANIŠ, Josef: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese česko- budějovickém*. Praha 1900, s. 10.

²⁰ VLČEK, Pavel / SOMMER, Petr / FOLTÝN, Dušan: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha 1997, s. 181. – 182.

²¹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 89

známý. Jedná se o významného architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera (1689- 1751). Ten je i někdy považován za autora projektu Škapulířové kaple.²²

Za freskovou výzdobou v kostele Panny Marie Bolestné stojí Václav Vavřinec Reiner (1689- 1743). Nástrpní freska v kupoli z roku 1735 znázorňuje výklad o názvu obce Dobrá Voda. Uprostřed výjevu andělé nesou mohutný trůn s probodnutým srdcem a okolo se rozpíná skalnatá krajina s kapličkou, ze které vytéká pramen dobré vody²³. Podobnost mezi díly nejsou v jednotlivých částech malby, ale z jejich celkového vyznění. Nadýchané obláčky, lehké tóny barev, poletující andělci a rozevláté drapérie dodávají výjevům vzdušný a uhlazený tón. Společné prvky s malbou v kupoli nese i Hieblova freska v kostele sv. Klimenta v Praze.²⁴

Bohatě vymalovaná kupole borovanské Škapulířové kaple nás při vstupu zaujme jistě jako první. Uvnitř kupole se odehrávají celkem čtyři scény, které jsou propojeny nejen souvisle malovanou krajinou, ale spojuje je i společný mariánský motiv a motiv anděla se škapulířem. Tři výjevy jsou navíc rozděleny na dvě části. V první se odehrává beznaděj a utrpení a ve druhém pravý opak díky modlícím se lidem a andělovi, který jim přilétá na pomoc se škapulířem. To byl pruh látky s otvorem na hlavu. Škapulíř podle legendy věnovala Panna Marie Šimonovi Stockovi, který prosil o pomoc. Vyslyšela jeho prosby a v nelehké situaci a pomohla mu. Dále se tradovalo, že kdo zemře ve škapulíři, nebude trpět věčným ohněm a jeho duše po smrti bude spasena.

Nejvýraznější je motiv připlouvající poničené lodi, pod níž se bouřlivě vzdouvá moře. Posádka na ní horlivě prosí o pomoc a obrací se k nebi, ze kterého slétá anděl. Ten na záchranu z nebe snáší škapulíř. V dále na moři, až na horizontu, se druhá loď zdá o mnoho více poničená a každou chvíli se nejspíše ztratí pod hladinou moře. Na břehu klečí žena s malým chlapcem a všemu přihlížejí. Podle Pavla Zadražila se jedná o sv. Augustina, který se pro záchranu posádky obětuje a nechává se vyhodit z lodi do moře. Kotva, kterou sv. Augustin svírá, má symbolizovat pevné zakotvení ve víře. Ženu na břehu považuje za jeho

---

²²ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 95.

²³BRANIŠ (Pozn. 19), s. 51.

²⁴Více viz kapitola 1. 4. Úvod

matku Moniku, malého chlapce staví do pozice dítěte v legendě, které se snažilo lžící přelít celé moře, jako přirovnání k nevyčerpatelnosti Trojice.²⁵

Další scéna napravo zobrazuje požár města. Požáru podlehla jen budova uprostřed.²⁶ V popředí se nacházejí tři modlicí a prosící figury. Měšťanovi a pravděpodobně mnichům přilétá na pomoc anděl se škapulířem. Nejblíže oltáři zaujímá místo scéna znázorňující duše v očištění. Duše jsou uvězněny ve skále se šlehajícími plameny, do jejichž útroby je nám umožněn pohled. Na pomoc duším přilétá okřídlený anděl. Nad výjevem se v oblacích mezi andílky vznáší Panna Marie s Ježíškem a v rukou svírá škapulíř. Poslední scéna se rozděluje na dvě části. První je prosluněna světlou oblohou a se sedláky. Jeden z nich v kleče obdělává pole a druhý s udivujícími gesty rukou přebírá od anděla škapulíř. Druhá polovina je zahalena do hustého deště. Skupinka lidí se k sobě tiskne a snaží se ukrýt před nevlídným počasím. Od dalšího výjevu s lodí je dělí mohutný strom.

Poslední dva výjevy odkazují na obraz na hlavním oltáři. Znázorňuje Pannu Marii a Duše v očištění. Pannu Marii s Ježíškem na klíně obklopuje spousta andílků a ve spodní části jsou vymalovány duše prosící o milost. Druhý menší obraz, který je usazen na vrcholu vyřezávaného oltáře, představuje žehnajícího Boha otce.

Ve cviklech kolem kupole jsou umístěny štukovými rámci ohraničené další čtyři vyobrazení. Na prvním vidíme vedutu borovanského klášteřa se zářícím medailonkem Panny Marie Škapulířové s Ježíškem. Napravo od něj je vyobrazena samotná Škapulířová kaple ozářená paprsky. V dalším výjevu posílá Panna Marie, která stojí na stupňovitém podstavci, dole stojícím křesťanům milost ve formě paprsků. Na posledním výjevu je anděl se škapulířem a zrcadlem postaveným před sebou odráží záři, které vychází od Panny Marie a Ježíška. Záře je směřována na lid, který stojí pod ním. Každý výjev, v kupoli i ve cviklech okolo, vlastní latinský popis, vztahující se k odehrávanému ději.

Do klenebních výsečí nad oltářem jsou umístěny další čtyři malby ve štukových rámech. Každý z nich v sobě skrývá po jednom větším andílkovi a dva z nich v sobě nesou i další, mnohem menší hlavičky andílků. Okřídlení, větší andělé jsou umístěni vždy do středu rámce a nesou atributy Panny Marie a to: bílé lilie, měsíc, růže a zářící slunce.

---

²⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 100.

²⁶ Zadražil předpokládá, že objekty, které byly zničením požáru ušetřeny, jsou zámek Český Krumlov a borovanský klášter.

Malby Škapulířovou kapli ožívují a rozjasňují. Všechny jsou propojeny tématem škapulíře. Vyobrazení jsou laděna v lehkých tónech. Samostatné příběhy jakoby pocházely z reálného života. Důležitou ikonografickou hodnotu pro nás má především zobrazení Borovanského kláštera.

Na jižní straně kaple stojí dekorativně vyřezávaný oltář. Po každé jeho straně se tyčí sloup s ozdobně vyřezávanou hlavicí. Celý oltář doplňují vyřezávané sochy světců, andělů a hvězd. V horní části se vyjímá černá tabulka se zlatým nápisem: „Oroduj za nás.“ Do nástavce byl vložen obraz žehnajícího Boha otce. Hlavní obraz nese námět Panny Marie. Je rozvržen do dvou částí. V horní části se vyjímá Panna Marie s Ježíškem v náručí. Kolem ní poletují a na mráčcích posedávají andílci. Nad hlavou se jí vznášejí dva drobní andílci a chystají se jí korunovat. Marie volnou rukou drží škapulíř a nohou se opírá o srp měsíce, který je symbolem její čistoty. Spodní část je pojata formou očiště. Uvnitř jsou uvězněny duše, ale jen některé z nich svírají v ruce škapulíř, který jejich duši dovede ke spasení. Pro jednu zrovna přilétá anděl a vynáší jí z očiště pryč.

3. 2. 2. Sakristie a Presbytář

Sakristie přiléhá k lodi kostelu ze severní strany a má obdélný půdorys. Je zaklenuta valenou klenbou a na třech místech je vykrojena lunetami. Můžeme zde spatřit celkem osm Prokyšových maleb. Tvarově a tematicky jsou rozděleny do dvou skupin, ale všechny jsou ikonograficky svázány s obrazem Boha Otce v nástavci ve Škapulířové kapli. Fresky jsou umístěny do bílých plastických štukových rámců. Šest z nich mají tvar trojlistu a v každém se vznáší malý putto. Amorci jsou silnějšího vzrůstu a nesou předměty Kristova umučení.

Zbylé dvě fresky mají mnohem složitější orámování i vypracování. První z nich zobrazuje Nejsvětější svátost oltářní. V prostřední části se vznáší anděl. V ruce se mu pohupuje kaditelnice, kterou plní. Nad jeho hlavou na obláčku stojí kalich s hostií a vychází od nich zlatá záře. Uprostřed druhé kartuše se vyjímá mohutný mramorový oltář. Ve středu je připevněn oválný medailon s malbou, jež nám má připomínat Pět ran Kristových. Probodnuté

srdce Kristovo obklopují jeho zraněné ruce a nohy. Na oltáři je usazen andílek a rukama rozpíná pásku s nápisem INRI.²⁷

V presbyteriu klášterního kostela Navštívení Panny Marie nacházíme iluzivně malovanou kupoli. Ta obsahuje čtyři figurální scény. Ty jsou rozděleny iluzivní architekturou, jejíž střed se tyčí daleko do výšky. Okolní scény navazují na obraz navštívení Panny Marie a odehrávají scény ze života Kristovy rodičky a to Narození, Obětování, Zvěstování a Zasnoubení Panny Marie. Pod kupolí malíř umístil postavy čtyř evangelistů: sv. Matouše, sv. Marka, sv. Lukáše a sv. Jana. Na rozdíl od kupole ve Škapulířové kapli, je tato vymalována v tmavších a temnějším tónech.

Kupoli borovanského presbytáře Zadražil srovnává s podobnou kupolí, která se nachází v dolnorakouském městečku Gaming. Hlavní sál kartuziánského klášterního kostela Gaming vrcholí iluzivně vymalovanou kupolí, kterou malíř Václav Vavřinec Reiner vytvořil v roce 1723.²⁸

---

²⁷ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 93.

²⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 89. - 92.

3. 3. Život v Třeboni

Po úspěšně vykonané práci v Borovanech se Prokyš přesouvá za práci do Třeboně. Pro místní kostel sv. Jiljí dodává roku 1748 obraz Panny Marie Bolestné (Třeboňské), který je vystaven v kapli sv. Barbory.²⁹ Malíř v kompozici obrazu pravděpodobně vycházel podle grafické předlohy Jana Balzera z Prahy.³⁰

V Třeboni se posléze usazuje a stává se svobodným třeboňským občanem. Jeho zakázky už nepochází pouze od církve, ale pracuje i pro zdejší měšťany. První zakázka od třeboňského občana přichází čerstvě po Prokyšovo příchodu do Třeboně. V roce 1748 maluje domovní znamení pro měšťana Renzeho³¹. Ve štukovém orámování dnes zbyly pouze fragmenty původní malby.

Za velké pomoci cechu zedníků, kameníků a tesařů z Hluboké nechali třeboňští občané roku 1750 vystavět menší jednoduchou kapli sv. Jana Nepomuckého. Dovnitř umístili obrazy vyhotovené Prokyšem³². Oltářní obraz sv. Jana Nepomuckého a relikviář se světcovým jazykem byly do nástavce oltáře umístěny ještě před dokončení stavby roku 1755³³. Podobná objednávka na dva obrazy přichází i o rok později. Tentokrát jsou objednatelé pražští měšťané a šlechtici, kteří se sem na čas uchýlili. Pro oltář sv. Jana Nepomuckého, v kostele sv. Jiljí, Prokyš maluje tytéž obrazy Jana Nepomuckého a relikviář se světcovým jazykem. Tento oltář roku 1757 také štafíruje³⁴.

---

²⁹ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 4.

³⁰ MAREŠ, František / SEDLÁČEK, Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v polickém okrese třeboňském*. Praha 1900, s. 66.

³¹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 76.

³² MAREŠ / SEDLÁČEK (Pozn. 30), s. 101

³³ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 77.

³⁴ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 78.

3. 4. Práce pro Josefa Adama ze Schwarzenberga

Od roku 1750 Prokyš zároveň začíná pracovat i pro Josefa Adama Schwarzenberga. Kníže posílá malíře na Hlubokou. Činí tak v dopisu, který z Protivína zasílá do Třeboně 29. srpna 1750.³⁵ Zde je zaměstnáván jen drobnějšími úkoly, jako je například čištění obrazů a podobně. Později Prokyš odjíždí za prací do Krumlova, kde ho kníže pověřuje důležitějšími pracemi. Na čem pracuje v roce 1751, dnes s určitostí nevíme, ale o rok později dostává za úkol vymalovat v zámecké zimní jízdárně fresku dvou koní, která se nedochovala, a strop nově postaveného altánku v zámecké zahradě.³⁶

3. 4. 1. Hudební Altánek

Zámecká zahrada vznikla ve 2. polovině 17. století. Za autora projektu je považován vídeňský architekt Andreas Altomonte (1699- 1780). Zahrada měla původně francouzský charakter a později z části dostala spíše anglický ráz. Přírodní vegetaci doplňuje terasa s kaskádovou fontánou a několik dalších objektů.³⁷ Jedním z těchto objektů je hudební altán. Je umístěn na vyvýšené podezdívce a má čtvercový tvar. Mansardovou střechu podepírají čtyři nosné sloupy, které jsou propojeny dřevěným zábradlím. Kolem altánu bylo vysázeno habrové bludiště, ze kterého se stavba tyčila. Prokyšovou prací bylo vyzdobit strop altánu. Vznikla zde úchvatná alegorie čtyř ročních období.

Kovové pletivo dnes chrání celý altán, a zejména jeho historicky ceněnou nástropní malbu. Ale i tak si každý může krásu altánku prohlédnout. Bohužel část malby, která je umístěná nad vchodem, je naším zrakům hůře dostupná. Jedná se o alegorii, která vyjadřuje zimu. Na iluzivně vymalovaném mramorovém podstavci, který má nepravidelný tvar, uvidíme dvojici putti. První má kolem spodní poloviny těla omotanou hnědou drapérii a druhý chlapec je oděn celý. Na hlavě má posazenou kožešinovou čepici a tělo má zahaleno do zeleného roucha. Na nohou má obuty brusle. Ty nám lépe pomáhají identifikovat, o jaké

³⁵ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 4.

³⁶ PAVELEC (Pozn. 11), s. 252.

³⁷ MAREŠ, František / SEDLÁČEK, Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v polickém okrese krumlovském*. Praha 1918, s. XIX.

roční období se jedná. Mezi nimi stojí kotlík s ohněm a jeden z chlapců do něj přikládá hrst větviček. Nad chlapci visí festony tvořené z větviček jehličnatých stromů.

Naproti vstupu do altánku představuje další dvojice chlapců jarní období. Jen lehce je obepínají dva pruhy látek vlající ve vzduchu. Jedna má žlutou barvu odvozenou od slunečných dnů a druhá má barvu kvetoucích květin- tedy růžovou. Chlapci sedí na stejně tvarované architektuře, která je na protější zimní straně. Jeden z chlapců radostně sleduje poletující vlaštovku, která představuje příchod jara. Vlaštovku má přivázanou na provázku, jakoby to byl pouťový balónek. Druhý polehávající chlapec v ruce svírá modrý květináč s vykvetlou růží. Okolo je spousta kvetoucích květin hrajícími všemi možnými barvami. Květy jsou i součástí horních festonů.

Další výjev napravo představuje léto. Pod slunečníkem se schovává pár chlapců. Barvy drapérií v letní alegorii nesou narůžovělou a namodralou barvu. Chlapci se opírají o několikastupňový sokl. Před sebou mají položenou proutěnou ošatku s letními plody. Jeden z chlapců v ruce svírá svazek klasů obilí. Festony jsou utvářeny z drobných větviček a z ovoce. Poslední alegorie je utvářena z podzimních motivů. Pro barvy drapérií autor použil barvy zelenou a červenou. Opět je architektura shodná s protější stranou. Jeden z chlapců objímá kapra a druhý přihlíží. Podzim je doba výlovů rybníků. Zvláště zde, v jižních Čechách. Proto motiv kapra nemohl chybět. Jako další typicky podzimní atribut byl zde vymalován úponek vinné révy i s jeho plody. Festony zdobí listí stromů, šípky a švestky.

Pro všechna čtyři vyobrazení je použita souvislá vzdušná obloha s mráčky. Jednotlivé výjevy jsou ohraničeny čtyřmi barokně tvarovanými zlatými fiktivními sloupky, které se spojují v kupoli. Z kupole vychází girlanda, která je vždy zdobena dle ročního období. Zkušenosti z této malby Prokyš uplatní i ve své pozdější tvorbě. Motivy buclatých, rokokových andílků budou častým doplňkem v sakrální malbě. Podobné postavičky malých andílků použije například ve špitálním kostelu Nejsvětější Trojice v Českých Budějovicích.

Podle Pavla Zadražila se Prokyš mohl inspirovat grafickými listy od Johanna Esaiasa Nilsona, které mu byly k dispozici na krumlovském zámku. Dále pak výškově pojatá architektura s mělkou dekorativní kupolkou mu připomíná fresku v sále kartouzy v Gamingu od V. V. Reinera z roku 1723.³⁸

---

³⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 107

3. 5. Vrchol tvorby

Roku 1754 kníže zadává Prokyšovi nejdůležitější zakázky. Tyto práce přesahují Prokyšovo dosavadní tvorbu. Do této doby Prokyšova hlavní tvorba, až na několik drobných zakázek, byla především duchovně orientovaná. Freska koní a vymalovaný altánek knížete Josefa Schwarzenberga přesvědčily o Prokyšovo mnohotvárnosti. Dává mu tedy za úkol vytvořit díla, kde vedle hlavního tématu maleb hrají důležitou roli i dekorativní prvky. Postupně realizuje zakázky v Bellarii (1754- 1757), v Červeném Dvoře (1757), v Orientálním kabinetu krumlovského zámku (1757) a v Kvítkově Dvoře (1757).³⁹

3. 5. 1. Letohrádek Bellarie

Byl postaven v letech 1706 až 1708. Původně podléhal baroknímu slohu, ale kníže dal podnět pro rokokovou přestavbu. Mezi lety 1755 až 1757 proběhla přestavba letohrádku a navýšení stavby o jedno patro podle projektu architekta Andrease Altmonte.⁴⁰ Osmiboký letohrádek je doménou celé zámecké zahrady. Barva fasády nese růžovou a fialovou barvu, což ho činí nepřehlédnutelným. Jižní stranu zdobí dvojité točité schodiště, které vede do horního patra. Celou architekturu korunuje mansardová střecha s vikýři.

Malby v letohrádku jsou pravděpodobně nejrozsáhlejším Prokyšovým dílem. Práce probíhaly od roku 1755 a skončily až po dvou letech. Za dobře odvedenou práci mu bylo vyplaceno 600 zlatých.⁴¹ Tato zakázka nesplňovala pouze dekorativní funkci, ale navíc pro samotného knížete měla osobní povahu. Především proto, že zde malíř zvětšil knížete Schwarzenberga společně s jeho chotí Marií Terezií z Liechtensteinu, která již v této době nebyla naživu. Zemřela jen o pár let dříve a kníže se již nikdy znovu neoženil. Dvojice je zde představena jako patroni umění.⁴² Kníže se svou ženou jsou známí jako velcí milovníci umění. Krumlovský zámek dokázali k vlastním představám natolik zvelebit, že jejich vzpomínka zde bude patrná už navždy.

³⁹ PAVELEC (Pozn. 11), s. 254.

⁴⁰ POCHE, Emanuel (ed.): *Umělecké památky Čech 1 [A/J]*. Praha 1977, s. 218.

⁴¹ PAVELEC (Pozn. 11), s. 255.

⁴² PAVELEC: Bellaria (Pozn. 10), s. 19.

Práce v Bellarii byla doprovázena několika nehodami. První kdy Prokyš nešťastnou náhodou spadl z lešení a musel se léčit. Další se stala několik měsíců poté, kdy vítr vyrazil okna a tím znehodnotil malířovy barvy.⁴³

Ze všech Prokyšovo děl je nejvíce pozornosti věnováno Bellarii. Nástěnnými malbami uvnitř Bellarie se zabývají nejen starší autoři publikací, ale i ti dnešní. O nejpodrobnější výklad se pokusil Zadražil. Ve své práci detailně rozebírá jednotlivé alegorie a snaží se k nim přidružit konkrétní osoby, které v době vzniku maleb skutečně působili na knížecím dvoře. Jednu z novějších publikací vydal Pavelec, který od Zadražila čerpal a jeho myšlenky ještě více rozvinul.

Velký dolní sál

Místnost je velmi jasná a laděna do žluté až skoro zlatavé barvy. Základní barva místnosti je bílá, na kterou je umístěna vystupující zlatavá iluzivní architektura. To vše je doplněno množstvím barevných drobných květin. Po celé spodní části se táhne iluzivní sokl. V některých částech se ze soklu zvedá jakoby mořská vlna a zasahuje do alegorického vyobrazení. V jiných místech z něj vyrůstá pilastr, který směřuje ke stropu. Mezi okna Prokyš vložil průhledy do krajiny. Všechny průhledy jsou propojeny podobnou krajinou s modravým nebem. Máme tedy pocit, jako bychom se nacházeli v otevřeném altánu a dívali jsme se ven do prosluněné zahrady.

Freska, která všem ostatním tematicky i svou polohou vévodí, je již zmíněná alegorie Astronomie s párem aristokratů. Manželé kníže Josef Adam Schwarzenberg a Marie Terezie rozená z Liechtensteinu jsou zde představeni jako patroni umění. U nohou dámy je postaven jeden z atributů astronomie- zemský glóbus. Žena je zahalena do rudé krinolíny se zlatým lemováním na spodním kraji a v předním spoji. Šaty jsou doplněny bílým živůtkem z lehké látky. Shodná látka v nařasené podobě doplňuje poloviční rukávky. Na hlavě dámy je velmi vkusně usazen bílý čepec. K muži stojí zády, ale hlavou otočenou přes rameno se na něj dívá a snad i něco vypráví. Muž má na sobě bílou košili, kterou překrývá zelený kabátec dlouhý do

---

⁴³ PAVELEC (Pozn. 11), s. 255.

půl stehen. Lemy kabátu mají zlaté prošívání a kolem boků je těsně připásán k tělu. Hlavu knížete zdobí černý třírohý klobouk. Oba manželé se dotýkají tenkého a dlouhého dalekohledu, který je dalším atributem astronomie. Za nimi stojící architektura představuje možná rozhlednu. Na levé straně vede točité schodiště a pod ním stojící pár jakoby uvažoval, zda má na něj vystoupit. Tvar architektury je velmi netypický. Na samém vrcholu je postavena ozdobná váza. Horní část objektu je řešen esovitou vlnovkou se spoustou boltcovitých rokajů. Za architekturou se větrem pohupují tenké listnaté stromy. Vpravo v dále se nachází veduta města. Ta je vymalována jen v lehkých světlých tónech. Nejvyšší vyobrazený objekt připomíná krumlovskou věž, což je pravděpodobné, vzhledem k zobrazenému aristokratickému páru. V horní části se pohupují festony sestavené z barevných květin, které nás vracejí zpět do interiéru letohrádku, jelikož jsou zavěšeny na iluzivně vymalované architektuře. Takovéto festony se nacházejí v každém ze sedmi výjevů.

Způsob jakým je zde představena alegorie hudby, je snad ten nejoblíbenější už od středověku. Mladý muž hraje na flétnu krásné dámě. Odehrává se to za krásného slunečného dne. Mladý pár sedí na kamenném bloku a vpravo za nimi stojí část rokokově tvarované zídky s květináčem. Dámské šaty s podkasanou svrchní sukni odhalují světlou spodničku. Na dekoltu je viditelný tenký volán. Žena přidržuje notový part a ukazuje ho k vedle sedícímu muži. Ten je oděn v červených kalhotách s punčochami a ve žlutém justaucorpu s volány na rukávech. Sleduje notový part a hraje tenkou píšťalu. Za nimi se tyčí tři listnaté stromy. V pozadí se nám otevírá pohled na upravený park. Kníže Josef Adam se svou chotí byli velcí milovníci hudby a vlastnili dokonce stálý zámecký soubor. Jejich oddanost hudbě je dodnes v Českém Krumlově připomínána každoročním festivalem komorní hudby, jehož část se nazývá Barokní noc. Podoba muže s flétnou tudíž může patřit skutečnému flétnistovi, který hrával na krumlovském zámku.

Atributy v dalším vyobrazení nás odkazují na alegorii Stavitelství. Opět se zde nachází smíšený pár v pestrém oblečení. Dáma je v korzetových žlutých šatech s volány na rukávech a červenou svrchní spodničkou. Muž je oděn v zeleném kabátci se šedými kalhotami, přes které má až ke kolenům navlečeny žluté upnuté nohavice. Muž přidržuje dámě na klíně dřevěnou destičku a něco vysvětluje. Dáma se od něj rozpačitě odklání. Jednou rukou se opírá o kamenný blok, na kterém oba sedí. Druhou rukou ukazuje směrem na tabulku. U nohou muže vidíme barevný plán, kružítko, pravítko a úhloměr. To vše jsou důležité předměty pro

stavitele, který možná v tomto výjevu představuje knížecího stavitele Josefa Fotiniho.⁴⁴ Za nimi se tyčí půvabná architektura se soškami na vrcholu. Část architektury představuje fontánu, ze které tryská voda na stojící sochu. V pozadí se opět rozprostírá část parku.

Na alegorickém vyobrazení Sochařství se nachází tři postavy. Jedná se o sochaře a dámu, která mu nejspíš sedí jako model. Třetí postava je sochařův sluha. Uprostřed mezi postavami vyrůstá ze země architektura neobvyklého tvaru. Má jehlancový tvar a připomíná jakousi „kvetoucí architekturu“. Kraje jsou hojně zdobeny boltcovitými rokaji, esovitou rokajovou mušlovinou a vegetabilními tvary. Nalevo při dolním okraji je architektura prolomena vchodem. Odtud vychází sluha. V ruku nese láhev vína a talíř s jídlem. Sluha v bílé košili s vázankou a tříčtvrtečními kalhotami se zelenou zástěrou má nejspíš naspěch. Jeho tělo i výraz v obličeji tomu nasvědčují. Mezi ním a jeho pánem jsou na zemi rozházené tři bloky neotesaného kamene a antikizující hlavice sloupu. Muž se ženou vedou vášnivý rozhovor a v ruku svírají tenké sklenky s vínem. Dáma v blankytně modrých šatech sedí a opírá se o rokajovou architekturu. Muž stojící před ní ji jemně drží za ruku a v pravé ruce pozvedá číši. Červený kabátec se zelenými kalhotami jemně kontrastují s modrými dámskými šaty. Za milostně působícím párem se nachází socha se sochařskými pomůckami. Pokud jde o předlohu sochaře, mohlo by se jednat o Jana Antonína Zinnera. Pracoval pro knížete ve stejných letech jako Prokyš. Navíc se stal zahradním inspektorem a navrhl sochařskou výzdobu pro místní kaskádovou fontánu.⁴⁵

Alegorii Malířství také lehce poznáme. Na zemi se povaluje malířská paleta a o zed' se opírá obraz. Na dřevěné lavici sedí muž s dámou, kteří k sobě mají velice blízko. Je možné, že autor do výjevu zasadil přímo sám sebe.⁴⁶ Muž sedí s nataženýma nohama, je oděn do červeného kabátce a s mírně nakloněnou hlavou do strany naslouchá své družce. Ta mu něco vypráví a doplňuje to gesty rukou. Na sobě má oděny žluté šaty s volány na rukávech a s mohutně nabíranou sukní. Intimní způsob, jakým pár sedí a umělcova ruka lehce se dotýká ramene dámy, naznačuje milostný vztah mezi nimi. Kousek vlevo za dvojicí stojí ještě jedna dáma. K divákovi je otočena zády a horký letní den si zpříjemňuje máváním vějířem před tváří. Vlasy má svázané červenou stužkou a na hlavě má položen bílý krajkový čepce. Hned po jejím boku se nachází architektura s rokavými tvary a soškou malého dítěte na vrcholu.

---

⁴⁴ PAVELEC: *Belaria* (Pozn. 10), s. 16.

⁴⁵ PAVELEC: *Belaria* (Pozn. 10), s. 17.

⁴⁶ PAVELEC: *Belaria* (Pozn. 10), s. 15.

Tato architektura v popředí je nejspíš součástí většího komplexu, který se táhne do dáli. Celé to vypadá jako trosky staršího objektu.

V dalším vyobrazení se skrývá alegorie Architektury. U nohou dvojice muže a ženy leží rozložený architektonický plán s kružítkem a pravítkem. Další pomůcky pro architekty nalezneme na kvádrovém podstavci. Na něm stojí žlutá rokokově zdobená váza s květinami. Dvojice sedí u sebe intimně blízko. Muž má kolem ramen dámy volně položenou svojí ruku. Ve druhé drží konec nitě a snaží se ho provléknout uchem jehly. Tu však v prstech svírá mladá dáma. Muž se tváří naprosto soustředěně a má pevně stisknuté rty. Žena je touto situací pobavena. Je oděna do růžových šatů s bílými volány a žlutými mašlemi. Ve své druhé ruce svírá hedvábný kapesníček. Muž má na sobě modrý kabát. Do levého kraje malby autor umístil fontánu s tryskající vodou. Kdybychom k mužské postavě chtěli přiřadit jméno člověka, který nejspíš inspiroval Prokyše, naše volba by padla na Andrease Altomonte.⁴⁷ Tento architekt byl také oblíbenec knížete Schwarzenberga a i jeho jméno je silně spjato s rozkvětem Krumlova v 17. století.

Muž, který je silně pohroužen do svých myšlenek na posledním výjevu, je představitelem umění, které je považováno za matku všech věd neboli filosofii. Tento muž v bílé košili a s dlouhým červeným kusem látky přehozeným přes jedno rameno na nás působí až neuvěřitelně soustředěně. Opírá se o nižší zídku a v ruce svírá knihu. Prsty druhé ruky si přikládá na čelo. Vypadá to, jakoby si nevěděl rady. Další gesto podporující dojem bezradnosti prozrazuje jeho chodidlo. Země se dotýká pouze špičkou boty. Bývá to častý postoj dumajících lidí. Za zídkou stojí půvabná dáma. Na ruce, krku a ve vlasech je ozdobena šperky a ve stejné vínové barvě jsou laděny i její šaty s bílými volány. V prstech přidržuje drobný popsáný list papíru a ukazuje ho přítomnému filozofovi. Zídka, která je mezi párem, je zakončena čtyřmi schody.

---

⁴⁷ PAVELEC: *Belaria* (Pozn. 10), s. 16.

Menší sál s kouzelným stolkem

Sousedící sál je mnohem menší. Uprostřed této osmiboké místnosti dominuje oválný dřevěný stůl nazývaný také kouzelný stůl. Název získal proto, že služebnictvo na něj dokázalo dodat občerstvení, aniž by museli procházet mezi stolujícími hosty. V kuchyni, která se nachází o patro níže, sluhové naaranžovali jídlo a pak ho pomocí výtahu ve stolku dopravily nahoru do salónku. Dále se zde nachází dva krby. Jeden je funkční, ale ten druhý je zastavěný. Prokyš přesto zastavěný krb znovu oživil, i když jen fiktivně namalovaným krbem. Ze dvou třetin ho překryl červeným závěsem se zlatým lemováním. V nezakryté části se pohupují zavěšené křepelky, na které si dělá zálusk kočka. Mlsná kočka opatrně vystupuje po iluzivně malovaném džbánu a pánvi.

Horní části krbů jsou totožné. Nad mramorovou deskou se tyčí rokokově tvarovaná nástavba s květináčem plným květin. Na obě strany Prokyš položil dva talíře s různorodým ovocem. Pod stropem jsou zavěšeny dva květinové festony, které doprovází celé první patro. Plochy stěn malíř pojal podobně jako v prvním velkém sále. Stěny jsou prolomeny do iluzivní zahrady francouzské úpravy a prochází se v něm několik postav. Spatříme zde dámu hrající na klavír se zpívajícím mužem nebo procházející se šlechtičnu s drobným deštníkem v doprovodu urozeného muže. Jediná postava, která z prostředí urozené společnosti vyčnívá, je zahradník v klobouku. Na stole před sebou má květináč s ananasem. Pěstováním ananasů bylo krumlovské království proslulé a je možné, že pro tuto postavu použil předlohu skutečného zahradníka, kterého zde vídával každý den.

Horní salónek

Podlouhlá místnost v nejvyšším patře je rozdělena arkádami na tři prostory. Dříve místnost sloužila jako jídelna. Strop je vymalován jako průhled do otevřeného nebe s ptáky. Uprostřed poletují malí andělé, kteří drží květinový girlandový věnec. Zdi jsou světlé a působí harmonicky a romanticky. Bílá štuková architektura opticky vystupuje a do ní jsou zasazeny žlutozlaté plochy. Důležitou roli zde hraje dokola obíhající souvislá iluzivní nadokenní římsa. Je profilovaná mohutná a rozděluje místnost na dvě části. Spodní část je

spíše dekorativní a v horní se odehrávají závažnější příběhy. Nad arkádami vedoucími do bočních prostorů najdeme vymalovány dva výjevy z antické mytologie. Blíže se jedná o motivy z Ovidiových Proměn. Jsou uzavřeny do iluzivně vystupujících bílých štukových rámců a mají světle hnědou barvu. Na první z nich sedí Narcis na břehu studánky a shlíží se v odrazu hladiny. Svou pravici zvedá k nebi. Do výjevu shora i zdola zasahují dva rokajové útvary. Spodní zdobí květinová girlanda a horní je obohacena o sedícího bažanta. Protější malbu vyplňuje motiv Létó s jejími dětmi Artemis a Apollonem. Létó prosebně rozpíná ruce k nebi a na druhém kraji se tři sedláci postupně proměňují v žáby⁴⁸. Na vystupujících konzolách římsy jsou posazeny vázy s květinami. Na dvou místech, nad vchodem a nad protějším oknem, z římsy vyrůstá menší iluzivní rokavá architektura. Na ní si hrají skupinky andílků.

Jako hlavní předlohu pro práci v Bellarii Prokyš použil podle Zadražila rytiny od Johanna Esaia Nilsona z Augšpurku, které mu byly na krumlovském zámku k dispozici. Ve většině případů z rytin převzal kompoziční schéma, ale typiku obličejů, figur, oděvu i gest vytvořil umělec podle svých vlastních představ. Typy rokajů a květin se zdají býti podobné těm, které se nacházejí v zámeckém Maškarním sále od dalšího, velmi uznávaného malíře Josefa Lederera. Oba umělci zřejmě použili stejný grafický vzorník, přesto jejich malby nejsou totožné. Prokyš si pouze uvědomoval Ledererovu tvorbu, ale vytvořil si vlastní styl.⁴⁹

---

⁴⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 130

⁴⁹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 16.

3. 5. 2. Orientální kabinet u knížecí ložnice

Součástí rozlehlého Schwarzeberského barokního apartmá v krumlovském zámku je mimo jiné i Orientální kabinet. Na přání knížete Schwarzenberga tomuto pokoji vtiskl Prokyš orientální nádech. Původní výzdoba kabinetu zahrnovala jahodově červené tapety. Zbytek totožných původních tapet stále zdobí soukromou kapli. Celou plochu stěn a stropu pokrývají obklady imitující delfské dlaždice, které jsou namalovány na pergamen. Jen prostor kolem rohového kachlového krbu nepokrývá pergamen. Z obavy, aby se pergamen nepoškodil, malíř zvolil raději freskovou malbu. Stěny jsou dekorativně orámovány. Malíř do pokoje umístil i další orientalizující prvky. Najdeme zde trojici sedících čínských figur a kolekci orientálních váz.⁵⁰ Spojují se zde prvky orientu a pozdního baroka podobně, jako je tomu v Čínském sálu v Červeném Dvoře. Malované čínské figury a tradiční čínskou keramiku nese iluzivní barokní architektura. Ač se nám tyto dva styly mohou zdát nesourodé, v baroku tento přístup nebyl nijak zvlášť nezvyklý. V Prokyšovo pojetí se tyto styly navzájem podporují a vytváří jednotný celek. Místnost dotváří barokně tvarovaný nábytek a čínské keramické vázy.

---

⁵⁰ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 245. – 247.

3. 5. 3. Červený Dvůr

Nedaleko Chvalšín založil Vilém z Rožmberka roku 1591 letohrádek a o několik let později k němu Petr Vok připojil rozsáhlý park. Sloužil především jako lovecký zámeček a v jeho zahradách chovali množství zvířectva. Roku 1672 zde kněžna Marie Arnoštka ze Schwarzenberga nechala vystavět raně barokní zámeček. Dvůr prošel v letech 1756 až 1760 velkými přestavbami, které vedl Josef Adam Schwarzenberg. Jejich součástí byla i fresková výzdoba stěn a stropu jednoho ze tří sálů. Výmalba byla svěřena do rukou Františkovi Prokyšovi. Malíř zde použil stejného exotického motivu jako na krumlovském zámku. Dnes se proto nazývá „Čínský sál.“⁵¹

Při vstupu do místnosti nás překvapí množství architektonických prvků a květin. Iluzivně profilované pilastry, rokajové útvary a květinové girlandy nám zajisté připomenou výzdobu Bellarie. Rozdílem je, že vévodící barva není žlutá, jako tomu bylo v Bellarii, ale růžová. Možná to má souvislost s názvem zámečku Červený Dvůr, který samotný nese červenou barvu až od roku 1748.⁵² Růžová barva slouží jako podkladová barva, ze které se jakoby „klubou“ bílé prvky.

V místnosti se na dvou protějších stěnách nachází krby. První je skutečný a ten druhý je pouze iluzivně vymalován, podobně jako v Bellarii. Malíř se velmi snažil o to, aby oba krby vypadaly co nejvíce podobně. Celá nástavba nad krbem je pouze iluzivní. Z kamenného podstavce vyrůstá jehlancový nástavec. Celý je zasazen do mělké niky. Nástavec nese několik pravděpodobně porcelánových drobných mističek a váziček. Na každém kamenném podstavci mimo jiné stojí i drobný slon s Turkem v turbanu na hřbetě. Za povšimnutí stojí sloní zoubky, které neodpovídají anatomické skutečnosti. Dokola celé místnosti zhruba ve výšce očí a výše jsou vymalovány v několika řadách malé konzolky s postavičkami. Každá postavička je jedinečná a představuje různé povolání, řemeslo či společenské postavení. Už na první pohled každá postavička vyjadřuje svůj původ. Vyobrazení aristokrati se tyčí s hlavou vzhůru a s vykročenou nohou, či pracovně vytížený pekař sotva nese plný košík pečiva.

Všechny předešlé práce měly zvolené své hlavní téma, které bylo patrné hned na první pohled. Tento prostor zprvu působí jen jako dekorativně vymalovaná místnost. Postavičky

⁵¹ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 40. - 53.

⁵² MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 42.

postávající na konzolách jsou drobné a v množství rokajových útvarů, květinových girland, profilovaných pilastrů se zpočátku ztrácí. Jakmile si však všimneme byť jen jediné, obklopí nás i všechny zbylé postavičky. Každá postavička jakoby si s sebou nesla i svůj příběh a „prala se“ s ostatními o pozornost. Zdá se, že společného mají všechny postavičky dohromady snad jen to, že se sešli v tomto sále. Možná ale Prokyš zobrazil všechny zaměstnance a majitele, kteří objekt právě obývali. Od krbu na všechny dohlíží pár aristokratů. Nejspíš se jedná o objednavatele Josefa Adama Schwarzenberga s chotí, kteří jsou oděni do dlouhých plášťů.⁵³ Nad protějším krbem stojí dvojice vojáků, z nichž jeden tasí šavli. Na vedlejší stěně stojí pokorně shlížející duchovní anebo uklánějící se dvořané. Strop nese dvě postavy orientálního charakteru.

---

⁵³ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 149.

3. 5. 4. Kvítkův Dvůr

Sloužil původně jako zásobárna zemědělských produktů pro zámek. Od svého vzniku byl nazýván po svém majiteli Pidíkův Dvůr. V době husitských nepokojů byl roku 1423 údajně vypálen. Jan z Rožmberka proto založil Nový Dvůr a od té doby Pidíkův Dvůr byl přejmenován na Starý Dvůr. Největší obliby se dočkal až po roce 1750, kdy ho kníže Schwarzenberg daroval své manželce Marii Terezii z Lichtenšteina. Kněžna z něj učinila letní sídlo a tehdy dostal jméno Favoritní. Nejen samotné stavení, ale i jeho okolí dostalo novou tvář. Od zámecké zahrady až k branám dvoru bylo podél cesty vysázeno stromořadí. Východní křídlo dvora nechala zvýšit o jedno poschodí. U vstupu byl postaven útulný altán.⁵⁴ V nově vzniklém sálu roku 1757 vytvořil Prokyš žánrové malby.

Místnost má obdélný půdorys. Žánrová vyobrazení zaujímají spíše druhou polovinu místnosti, jelikož v té první jsou na třech místech umístěny dveře. Iluzivní architektura je o poznání zdobnější, než u předešlých Prokyšových prací. Iluzivní architektonické pilíře neslouží jen jako orámování průhledů do krajiny, ale zároveň podepírají oběžný iluzivní balustrádový ochoz. Souvislá soklová zídka ve spodní části obíhá celou místnost kolem dokola. Z ní vyrůstají pilíře, které vymezují partie dveří a oken. Všechny čtvery dveře jsou ze stran orámovány sokly a v horní části supraportami. Uprostřed supraporty se vyjímá oválný znak, který nese ve dvou případech erby a ve zbylých mušlovitou formu s ovocem. Po jeho stranách sedí pár andílků a hrají si s dlouhým květinovým pásem, který je připevněn ke znaku. Nad rohy dveří jsou vymalovány zlatavé rokajové dekory. Patky pilířů zvelebují paprscité rokaje. Hlavice pilířů opticky vystupují do prostoru. Suprafenestry nesou podobný oválný znak, jaký se nachází nade dveřmi. Jen architektura, do které je znak usazen, je komplikovanější. Také podobný mušlovitý útvar v ně znaku je zdobnější než u dveřních znaků. Prostor oken vymezuje z každé strany jeden pilíř. Hlavice pilířů jsou propojeny květinovou girlandou.

Stropní malba je z větší části vymalována jako otevřený průhled do modré oblohy. Místy autor maleb umístil světlé obláčky a poletující ptactvo. Ochoz zajímá jen okrajový prostor stropu. Je tvořen ze čtyřbokých balustrád. Na několika místech jsou usazeny masivní,

---

⁵⁴ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 310. – 312.

kamenné vázy, které jsou plné lučního kvítí. Vedle architektury s vázami jsou dva andílci. Ochoz je také zajímavý tím, že se na něm pohybují lidé. Z našeho pohledu jsou občas méně viditelní. To se ale netýká selky, která na ochozu věší prádlo. Velký červený ubrus přehodila přes zábradlí a jeho část nám povlává nad hlavami. Na druhou stranu položila koš s prádlem. Jinde skupinka venkovanů vzrušeně pozoruje krvavý lov dravého ptáka. Do svých pařátů ulovil o poznání menšího ptáčka a za pomoci svého špičatého zobáku ho cupuje na kusy. Okolo této scénky poletují vytrhaná pera bezbranného tvora. Tento boj zaujal i další postavu na ochozu. Mladá dívka prstem ukazuje na drastickou scénku. Malíř dokonce nezapomněl vymalovat mezi kuželky i mlsného kocoura číhajícího na kořist. Poněkud jinou zábavu má mladá slečna, která svoji hlavu prostrčila mezi balustrádami. Se zájmem sleduje dění dole v sále.

Za povšimnutí stojí i krb mezi dveřmi. Nad ním visí obdélné zrcadlo. Je usazeno na iluzivně vystupující několika stupňovité architektuře. Velikou zvláštností je, že architektura není jen plasticky vyhlížející. Prostor pod zrcadlem je mírně vyboulen. Zrcadlo proto skutečně několik málo centimetrů vystupuje do prostoru. Tento jev se dále opakuje na několika místech v místnosti. Vyboulení zdí je však jen nepatrné a iluzivní architektura, aby tento jev podpořila, ho spíše maskuje. Ne každý návštěvník si této anomálie povšimne.

Ve zbylých polích mezi pilíři, kde se nenacházejí ani okna, či dveře, místnost rozjasňuje šest žánrových maleb. Průhledy do venkovsky orientovaných scén s letní oblohou mají poměrně daleký horizont. Každá scéna vlastní svůj hlavní motiv a někdy se připojuje i motiv vedlejší. To vidíme hned na prvním výjevu. V popředí celého vyobrazení jsou tři karbaníci. Dva jsou usazeni v trávě pod stromem a třetí postává před nimi. Stojící hráč ale více vypadá jako součást sálu, než žánrového vyobrazení. Nohama volně stojí na podlaze sálu před soklovou zídou a hraje karty. Podle Zadražila se jedná o postavu knížete Schwarzenberka⁵⁵, který nechyběl ani v letohrádku Bellarie. Vystupující postava vzbuzuje dojem, jakoby kníže přišel do sálu a rozhodl se, že si zahraje karty s vyobrazenými karbaníky. Je oděn do prostého šatu venkovana. Za zády schovává karty. Ty má otočeny směrem do sálu a ukazuje návštěvníkům jasnou převahu nad ostatními. Ony čtyři karty se skládají ze tří es a žaludové sedmy. Srdcovým esem přebil před okamžikem sedlákům nižší srdcové karty. V pozadí za říčkou jede povoz tažený koňmi. Sedlák s bičikem v ruce odváží povoz, který je

---

⁵⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 136.

plný snopů sena. Na druhém břehu další sedláci čekají, až se vrátí, aby mohli naložit zbylé snopy. Výjev narušuje jeden nosný pilíř. Nalevo od něj se rozprostírá zbytek krajiny s kachnou.

Další scéna zachycuje venkovanku. V jedné ruce nese košík, do kterého v podřepu chytá drobná kuřátka. Napravo od ní si hrdě vykračuje kohout s kvočnou. V dále stojí starší mlýn. Mezi selkou a jejím obydlím se o strom opírá chátrající dřevěný plot.

Na další stěně klečí k nám zády další selka. Její chodidlo částečně vykukuje z obrazového rámce. Při práci dojení koz jí pomáhá mladý hoch. Vedle sebe má nadojený celý porcelánový džbán a z druhého plného džbánu se mladík právě chystá trochu upít. Podobně prací motivovaná scénka se odehrává i na druhém konci stěny. Děvče sedící na zemi s napraženými nohama přidržuje na klíně malou ovečku. V pravé ruce svírá nůžky na stříhání ovcí. Opodál v trávě leží tři další ovce. Pozadí scény, na břehu většího potoka, stojí chlapec a hlídá pasoucí se zvěř.

Výjev, kdy chlapec stéblem trávy probouzí dívku Prokyš pravděpodobně převzal z Francouzské rokokové grafiky 18. století. Za stromem schovaný mladý chlapec jemně šimrá dlouhým stéblem trávy spící dívku na obličej. Podobné téma i kompozici najdeme v grafickém listu Charlse de Beuvais pod názvem Přerušovaný spánek.⁵⁶ V dále také spatříme další postavy. Sedícího rybáře s nahozeným prutem v říčce, nebo pasáčky hus.

Poslední průhled do krajiny v sobě ukrývá další osudy vesnických lidí. Dojení krav v sobě nese paralelu k dojení koz. Dvě postávající krávy jsou dojeny selkou, za kterou v trávě leží sedlák a pozoruje ji při práci. Nejblíže k nám sedí chlapec. Nohy má laxně přehozeny přes hranu spodního soklu, takže se opticky dostávají dovnitř sálu. Vedle sebe má položenou nůši. Je zaměstnán vyřezáváním píšťalky z dřevěné větvičky. O detailní rozbor tohoto zobrazení se snažil vysvětlit ve své diplomové práci Zadražil. Podobné oblečení jaké má hoch nejdeme podle něj na rytině pasáčka hrajícího na píšťalu od Johanna Geорга Hertela. U tohoto augšpurského rytce se Prokyš pravděpodobně inspiroval i mnohem více. Zobrazení krajiny v místním sále se podobá italské, nebo nizozemské malbě. Grafik Johann Hertel tvořil podle předloh italského malíře Giuseppeho Zocchiho (1711- 1767) a nizozemského umělce Pietera van Berghema (zemřel 1737 v Amsterdamu). Prokyš však tuto krajinu přizpůsobil místnímu jihočeskému prostředí. Další souvislosti s Hertelem vidíme na scénách dojení koz a stříhání

---

⁵⁶ PAVELEC (Pozn. 11), s. 255.

ovcí. Dívky mají stejné oblečení jako ženy nesoucí koše s vínem v Hertelově rytině podle Giuseppeho Zocchiho pod jménem L'automne- Der Herbst.⁵⁷

Prokyš se ve své tvorbě čím dál více zdokonaluje, dá se možná i říci, že nyní se nachází na samém vrcholu své kariéry. Hledá nové motivy a náměty a to nejen v grafických předlohových listech. Pro náměty tak oblíbených iluzivních hříček nemusí chodit ani daleko. Svoji inspiraci nachází v tak málo vzdáleném zámku. Tzv. Maškarní sál je pro své skvostné malby a dokonalé akustické vlastnosti využíván i v dnešní při slavnostních příležitostích. Bližší životní osudy autora místních maleb Josefa Lederera jsou dosud velkou záhadou. Ani příbuzenství s rozvětvenou bavorskou rodinou Ledererů není doloženo. Máme jen několik zlomkovitých informací. Vyučil se pravděpodobně na Vídeňské univerzitě⁵⁸. Před rokem 1748 byl na krumlovský zámek povolán z univerzitního města Augšpurku. Zde ve Švábsku byl umělecky činný mezi lety 1729 až 1762⁵⁹. V Maškarním sále se Ledererovi věrohodně podařilo napodobit karnevalovou atmosféru. Je zde cítit i nezanedbatelný vídeňský vliv, kterým se nechal Prokyš inspirovat pro tvorbu, především na Kvítkově Dvoře. Ledererovu práci v zámku můžeme porovnat s dochovanou skicou jedné stěny Maškarního sálu⁶⁰. Poněkud živá, nespoutaně vyhlížející skica se po přenesení na zdi reductního sálu proměňuje v jakousi tapetovou formu. Dostává světlejší a uhlazenější podobu. Rozdíl ale není tak markantní, aby se pochybovalo o Ledererovo autorství.⁶¹

Spojitosť mezi tímto sálem a sálem na Kvítkově Dvoře nalezneme například v postavě, která stojí před architektonickým soklem, směrem do sálu. Tyto zrak klamající hříčky se nazývají trompe-l'oeil. Velké oblíbenosti dosáhly právě v barokní éře, ale známé a používány byly už v dobách daleko dřívějších.⁶² Obě postavy jsou téměř identické. Podobné držení těla. Levá ruka je schovaná za zády a svírá předmět. Nejnápadnější spojitost je zřejmě však to, že k nám obě postavy stojí zády. Dokonalou iluzi, že postavy nepatří k malbám, ale k návštěvníkům sálu dotváří i stín, který vrhají na soklovou architekturu. Společenské postavení i viditelnost obou postav jsou ale dosti rozdílné. Prokyš si „vypůjčil“ od Lederera postavu, která v souboru mezi všemi ostatními není nikterak zvlášť výjimečná a spíše splývá s nevázanou zábavou okolo. Jedná se o harlekýna v pestrobarevném oblečení. Na stejné úrovni jako tento harlekýn,

---

⁵⁷ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 140.

⁵⁸ DVORSKÝ (Pozn. 2), s. 752.

⁵⁹ NEUMANN, Jaromír: *Český Barok. 2. rozšířené vydání*. Praha 1974, s. 112.

⁶⁰ Dnes je uložena v Metropolitan Museum of Art New York.

⁶¹ DVORSKÝ (Pozn. 2), s. 752.

⁶² ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 136.

postává na schodišti i řada dalších bavících se osob. Kdežto na Kvítkově Dvoře zaujímá tato figura zcela výjimečnou pozici. Svým společenským postavením převyšuje všechny ostatní, jelikož se jedná o samotného knížete. Navíc žádný návštěvník knížete jen tak nepřehlédne. Je to nejvýraznější postava celé místnosti. Iluzivní soklová zídka vede kolem dokola celého sálu. Přerušena je právě jen postavou knížete. To opticky zaujme každého přihlížejícího diváka.

Iluzivní ochoz s figurami není úplně tak častý jev a Prokyšovo provedení je podle Zadražila vsutku ojedinělé. Balustrádový ochoz můžeme porovnat s obdobným, který je ve Schwarzenberském loveckém záměčku Ohrada na Hluboké nad Vltavou z roku 1715 od Georga Werleho. Souvislosti mezi těmito ochozy shledáme například ve velkých květinových vázách. Werleův motiv spadá dokonce až k Paolu Veronesovi. Podobné malby s kuželkovými ochozy s figurami vytvořil Verones ve Villa Barbaro v Maseru v letech 1560 až 1561. Jako další příklad nesmíme opomenout ani stropní malby v Lichtenštejnském paláci ve Vídni od Andrese Pozzo a samozřejmě Maškarní sál na krumlovském zámku.⁶³

---

⁶³ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 144.

3. 6. České Budějovice

Konečně roku 1757, kdy Prokyš dokončoval práce na krumlovském panství, kníže svolil, aby malíř odcestoval zpět na Hlubokou. Správce panství na Hluboké o to žádal již dříve v roce 1751. Prokyš tam odcestoval a byl pověřen opět drobnějšími pracemi. Jako čištění a přetírání obrazů na zámku Hluboká a loveckém zámečku Ohrada.⁶⁴ Do roku 1960 víme už jen o jediné zakázce. Pro klášter Minoritů v Českém Krumlově maluje dva obrazy. Obraz svaté Barbory a Umírajícího svatého Josefa s Kristem a Panny Marie. Společně se svou rodinou opouští Třeboň a stěhuje se za prací do Českých Budějovic.⁶⁵

Práce v novém městě byla spíše více řemeslná. Ještě ten samý rok Prokyš štafiruje oltář sv. Jan Nepomuckého v budějovickém děkanském chrámu sv. Mikuláše. Pro tento oltář v severní lodi dodal obraz týž rok vídeňský malíř F. A. Maulbertsch.^{66 67}

Přestěhováním do jiného města nekončí příliv pracovních nabídek od knížete Schwarzenberga. Na žádost knížete se v roce 1761 Prokyš vrací do Třeboně. Na místním zámku provádí malbu špalet.⁶⁸ V Třeboni pracuje i následující rok. Pro novou zděnou kapli sv. Víta, kterou nechal vystavit treboňský měšťan Karel Zeman, maluje dva obrazy. Kaple byla vystavena na místě starší, dřevěné kapličky.⁶⁹ Ta nová je zaklenuta kupolí a na východní straně je k ní připojena půlkruhová apside. Větší obraz se sv. Vítem umísťuje na oltář a menší obraz se sv. Barborou vložil do nástavce oltáře. Navíc oltář štafiruje a celou kapli zdobí figurální a dekorativní malbou.⁷⁰ Klenbu kaple Prokyš otevřel do vzdušné, oblačné, letní oblohy, na kterou umístil dohromady devět figur. Odehrává se zde scéna, kdy císař svatě říše římské Jindřich předává českému knížeti sv. Václavovi ruku sv. Víta. Malíř ztvárnil sv. Václava v pokleku, jak přebírá uťatou ruku. Nevyužil tak mnohem rozšířenější variantu v podobě ostatkové schránky. Postavy vládců nesou stejné hermelínové pláště. Vedle sv. Václava stojí trojice figur. Zadražil se domnívá, že se jedná o objednavatele kaple Karla

---

⁶⁴ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 55.

⁶⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 60.

⁶⁶ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 5.

⁶⁷ Oltář byl ve 20. Století rozebrán a obraz byl přestěhován do kostela sv. Jana Nepomuckého, který byl nově postaven na Lineckém náměstí v Českých Budějovicích.

⁶⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 61.

⁶⁹ MAREŠ / SEDLÁČEK: *okres treboňský* (Pozn. 30), s. 101.

⁷⁰ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 62.

Zemana, tamního poustevníka Eliáše Dvořáka a nějakého třeboňského občana. Zbývající postavy jsou zbrojnoši a pázata.⁷¹

V roce 1762 ale nezahálí ani ve svém novém bydlišti. Na hodinách pražské brány renovuje ciferník hodin a renovuje také korouhev řeznického cechu českobudějovického⁷². Na jaře roku 1763 střídá drobnější práce jedna větší a významnější zakázka. Městská rada svěřuje Prokyšovi výzdobu špitálního kostela Nejsvětější Trojice. Jeho přestavba započala společně s přiléhajícím morovým špitálem o rok dříve.⁷³ Jde spíše o menší jednoduchou jednododní stavbu s polygonálním závěrem a třemi poli křížové klenby. Interiér Prokyš vyzdobil nástěnnou malbou s náměty odkazující k Nejsvětější Trojici a městský znak. Exteriér kostelíku byl obohacen o malbu Nejsvětější Trojice a Pietu se sv. Alžbětou. Tato zakázka zahrnuje i štafírování nového hlavního oltáře. Autorem oltáře byl sochař Hueber podle návrhu od Prokyše.⁷⁴

Po dokončení prací ve špitálním kostele se přesouvá do Bavorova. Pro místní kostel Nanebevzetí Panny Marie, který byl pod patronátem Josefa Adama Schwarzenberga, štafíruje hlavní oltář. Koncem roku 1763 má Prokyš velký důvod ke slavení. Přijali ho jako Kunstmahler do rajcechu v Českých Budějovicích.⁷⁵

V jarních měsících roku 1764 se Prokyš vrací ke svým uměleckým začátkům. Maluje totiž podobiznu svého prvního velkého zaměstnavatele, borovanského preláta Augustina Dubenského. Je to jediný známý portrét, který pochází z Prokyšových rukou. Obraz byl vytvořen pro pokračování řady podobizen dalších prelátů a opatů a má tradiční vzhled. Směrem k divákovi natočena polopostava. Levé rameno je mírně vzdálené. Světle vymalovaný obličej s pronikavým pohledem na sebe strhuje veškerou pozornost. Díky náznaku lehkého úsměvu a drobným mimickým vráskám mezi obočím působí postava sympaticky a vlídně. Ukazováček levé ruky má zasunut v knize, která stojí na stole před ním. Dalším předmět na stole je krucifix. Pozadí překrývá závěs se šňůrami a šťapcem. Podobizna se rozprostírá uprostřed oválného iluzivního rámu a celý obraz je zasazen do vyřezávaného, obdélného rámu. Do vzniklého prostoru mezi obdélným a oválným rámem malíř zasadil čtyři alegorie: Moudrost, Spravedlnost, Sílu, Umírněnost. Jako předloha pravděpodobně posloužila

---

⁷¹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 158. – 159.

⁷² ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 62.

⁷³ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 5.

⁷⁴ RAJDLOVÁ (Pozn. 3), s. 81.

⁷⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 63. – 64.

kniha z augšpurské edice Ripa Iconologia od Cesara Ripy. Podobně situované portréty najdeme například v rytině J. E. Nilsona zachycující M. Iosepha Torkose, nebo na portrétu J. A. Schwarzenberga od vídeňského malíře Martina van Meytense. Často reprodukováná podobizna podobného typu je také portrét hraběte Františka Khuenburga od Petra Brendla (1668- 1735) z let 1714 až 1715.⁷⁶

S prací pro borovanské řeholní kanovníky sv. Augustina pokračuje i další rok. Pro boční oltář v kostele Navštívení Panny Marie maluje obraz Panny Marie se sv. Annou a sv. Jáchymem.⁷⁷ Uprostřed obrazu sedí sv. Anna. Kolen ramen přidržuje malou Marii a na klíně jí přidržuje knihu. Dívka s růžovou mašlí ve vlasech a v modrých šatech se upřeně dívá do knihy. Sv. Anně přes rameno nahlíží sv. Jáchym. Prokyš maloval ještě jeden obraz se stejným tématem a s tímto obrazem si jsou velmi podobné.

Rok 1765 s sebou přinesl i velkou a důležitou zakázku. Klášter Zlatá Koruna se stává dalším z působišť malíře Prokyše. Tento klášter prošel v průběhu let spoustou změn. Nese dlouhou a významnou historii. Vystřídalo se zde mnoho umělců a jejich díla zkrášlují klášterní zdi dodnes. Jedním z umělců, kteří měli tu čest spojit své jméno s tak významným místem, byl i František Prokyš. Za výběrem tohoto malíře stojí jeden z nejvýznamnějších, zlatokorunských opatů, a to poslední opat Bohumír Bylanský. Svoji pozornost nesměřoval pouze na klášter, ale dokázal se postarat i o upadající zlatokorunské hospodářství a přivedl ho k rozkvětu. Opravil hospodářské objekty a úspěšně se zde hospodařilo až do zrušení kláštera.⁷⁸ Prvním Prokyšovým úkolem byla výzdoba středověké kaple Andělů Strážných.⁷⁹ Ta je nejstarší zachovalou částí kláštera, stojí na severovýchodní straně vedle konventu.⁸⁰ Podle chronogramu nad vítězným obloukem se podařilo zjistit, že malby pocházejí až z let 1765, místo v literatuře uváděného letopočtu 1763.⁸¹ Po zrušení kláštera 1785 byl objekt průmyslně využíván až do roku 1909.⁸² Malby byly z větší části zničeny. Zůstaly jen zbytky ornamentálních motivů na zdech a v polích křížové klenby torza postav andělů. Prokyšovy malby zdobily i další místa kláštera. V sousedním malém konventu jsou vymalované ozdobné

---

⁷⁶ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 169. – 172.

⁷⁷ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 64.

⁷⁸ VLČEK / SOMMER / FOLTÝN (Pozn. 20), s. 699.

⁷⁹ MÁDL, Martin / VÁCHA, Štěpán: *Barokní nástěnné malby ve Zlaté Koruně*. In: *Klášter Zlatá koruna. Dějiny-Památky*- Lidé. Martin Gaži (ed.). České Budějovice 2007, s. 273.

⁸⁰ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 181.

⁸¹ MÁDL / VÁCHA (Pozn. 78), s. 274.

⁸² MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 181.

kartuše, které pocházejí nejspíše také z rukou stejného malíře.⁸³ Práce pro opata Bylanského pokračují i za zdmi cisterciáckého kláštera. Prokyš provádí malbu ve dvou pokojích v Přísečné. Klášter zde vlastnil dva pokoje a malíř je vyzdobil figurálními malbami a rokokovými dekoracemi.⁸⁴

Z tohoto období pochází nejspíše i obrazy sv. Tadeáše, sv. Filipa, sv. Matouše a sv. Jana Evangelisty, které sou dnes uloženy v Alšově Jihočeské Galerii na Hluboké Nad Vltavou. Navíc také Prokyš dodává obrazy sv. Blažeje a sv. Michaela pro minoritský kostel Božího těla a Panny Marie Bolestné. Pro menší oltář v tomto kostelu maluje i roku 1768 obraz sv. Aloise. Z roku 1766 máme zaznamenaný jen jeden obraz. Prokyš se pravděpodobně více věnuje své rodině v nelehkém životním období. Jedná se o rozměrný oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie a dodává ho pro netolický farní kostel, navíc zde i štafiruje oltář. V Boršově Nad Vltavou následující rok maluje fresku v malé kapličky a možná i fresky ze života sv. Jakuba v kostele stejnojmenného patrona se podle Zdražila mohou připsat k Prokyšovu jménu. K obrazu sv. Alfonze pro krumlovský minoritský kostel vzniká roku 1768 i obraz Růžencové Panny Marie. Ten je určen pro Růžencový oltář v dominikánském kostele Obětování Panny Marie v Českých Budějovicích.⁸⁵ I v roce 1769 provádí drobnější práce. V Třeboni maluje cechovní korouhev třeboňských řezníků a dvě domovní znamení. Jedno v Českém Krumlově na domě 85. v Latráně, kde maluje sv. Floriána a v Českých Budějovicích druhé na dům budějovického kronikáře L. B. Schneidera. Navíc dodává obraz pro znovuobnovený oltář Apoštolů do českokrumlovského kostela sv. Víta.

Po požáru roku 1768 vrcholily opravy českokrumlovské prelatury, které vedl prelát František Kfeller. Rekonstrukci objektu vedl v duchu rokoka. Podle letopočtu nad krbem přestavba započala v roce 1765 ještě před požárem. Archivně však není doloženo, kdo se na přestavbě podílel. Architektonické pojetí má blízko k tvorbě architekta Andrea Altmonteho.⁸⁶ Malbu v sále východního křídla svěřil Prokyšovi. Hlavní sál prelatury Prokyš vyzdobil ornamentální a figurální malbou technikou fresco secco. Na stropě se vyjímalo zrcadlo ve štukovém rámu.⁸⁷

---

⁸³ MÁDL / VÁCHA (Pozn. 78), s. 274.

⁸⁴ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 64.

⁸⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 64. – 66.

⁸⁶ RAJDLOVÁ (Pozn. 3), s. 83.

⁸⁷ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 67.

3. 6. 1. 70. léta

Sedmdesátá léta 18. století nezačínají nejlépe. Roky 1770 a 1772 byly velmi suché a neúrodné. Přišla krutá doba a období hladu. Lidé musí šetřit. Nedostatek peněz se odráží i na objednavatelské rovině. Umělecká díla se objednávají zřídka. Hledají se nové varianty jak ušetřit. Na scénu přicházejí levnější řemeslníci. Proslulého Prokyše při štafírování střídá levnější českokrumlovský umělec Josef Putz (1695- 1771). Prokyš v této době dostává mnohem méně zakázek. Jednou z nich je štafírování roku 1770 v děkanském kostele sv. Mikuláše Českých Budějovicích. O rok později opět štafíruje ve stejném kostele, ale tentokrát oltář sv. Anny. Ten byl pro děkanský kostel nově vyhotoven sochařem a řezbářem Leopoldem Huberem a obraz pro něj vytvořil F. A. Maulpertsch.⁸⁸ Od roku 1773 se vše otáčí k lepšímu a Prokyšovi začínají přicházet nové nabídky.

V Českých Budějovicích maluje obrazy pro kapucínský kostel sv. Anny. Pro hlavní barokní oltář maluje celkem tři obrazy. Hlavní oltářní obraz sv. Anny vyučující Pannu Marii a se sv. Jáchymem a dále pak dva protějškové obrazy sv. Fidela a sv. Bonaventury, které byly tvarově a velikostně totožné. Dále dodává obrazy sv. Petra a sv. Pavla. Ty byly také tvarově shodné a byly umístěny pravděpodobně na některý boční oltář.⁸⁹ Kostel sv. Anny byl málo let poté zrušen a v průběhu let prošel několika přestavbami. Hlavní oltář sv. Anny byl rozebrán a obrazy byly přesunuty do Alšovy jihočeské galerie, kde jsou dodnes.

Při posledním restaurování obrazů sv. Fidela a sv. Bonaventury byly nalezeny malby jiných světců na deskách. Po sejmutí pláten z desek se objevily malby sv. Augustina a sv. Františka z Assisi. Byly použity jako výztuha pláten pro další obrazy. V pramenech není autorství doloženo. Je ale na místě domnívat se, že autorem obrazů na plátnech i deskách je František Prokyš.⁹⁰

Tentýž rok odjíždí za prací i do Českého Krumlova. Pro oltář sv. Pavla ve sv. Vítu dodává dva obrazy Obrácení sv. Pavla a Narození Panny Marie. Dále pro jezuitskou lékárnu maluje dřevěný, vývěsný štít.⁹¹

---

⁸⁸ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 67.

⁸⁹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 69.

⁹⁰ RAJDLOVÁ (Pozn. 3), s. 119.

⁹¹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 67. – 68.

Následující rok 1774 ho znovu zaměstnávají českobudějovičtí dominikáni. Nad vchod klášterního hřbitova maluje fresku. Ta ukazuje scénu, ve které Přemysl Otakar II. předává klášter dominikánům. Brána s malbou se bohužel nedochovala. V e stejný rok vzniká i rytina Johanna Christoha Wincklera. Inspirovaná byla Prokyšovo malbou. Zachycuje pohled na dominikánský klášter z ptačí perspektivy.⁹²

Další zprávy máme až roku 1776 z malé krumlovské obce Svéraz. Kostel sv. Petra a sv. Pavla se datoval k roku 1358. Avšak v letech 1774- 5 byl celý kostel stržen a na jeho místě vyrostl kostel nový a větší. Byly pořízeny i nové oltáře, jeden hlavní a dva boční. Tehdejší farář Knapp požádal o nový obraz pro hlavní oltář zlatokorunského opata Bylanského⁹³. Ten mu vyhověl a obraz sv. Petra a Pavla dal za úkol namalovat právě Prokyšovi⁹⁴.

Velká příležitost se Prokyšovi naskytla v roce 1777. Franz Kfeller (1726- 1799) byl v té době prelát a arcikněz v prelátském kostele sv. Víta v Českém Krumlově. Prokyšovo tvorbu Kfeller využil již dříve při rekonstrukci prelatury i v samotném kostele sv. Víta. Pro oltář sv. Apoštolů Prokyš namaloval obrazy roku 1769 a o čtyři roky později i obrazy pro oltář sv. Pavla. Dá se proto soudit, že byl s Prokyšovo uměleckými schopnostmi natolik spokojen, aby je mohl využívat i nadále. A to se také stalo při rekonstrukci Úmrtní kaple Vzkříšení. Pohnutky pro obnovu kaple měl prelát i své osobní. Na tomto místě odpočíval kromě několika významných osobností i jeho bratr a tato Úmrtní kaple se měla stát i jeho vlastním místem posledního odpočinku. Nejen že Kfeller vedl veškeré práce na kapli, ale dokonce je i sám financoval.⁹⁵

Kaple je orientovaná na sever a má čtvercový půdorys. Při barokní rekonstrukci byla klenba zbavena žeber a byl poupraven oltář s Kristem na kříži a Máří Magdalénou. Nejvýraznější proměna však spočívala v nových, nástěnných malbách od Prokyše. Interiér celé kaple byl obohacen o figurální malbu Posledního soudu na stropě. Stěny pokryty figurální malbou s oltářní iluzivní architekturou. Cvikly s biblickou tematikou a půlkruhový obloukový vstup do kaple jsou vymalován portálovou architekturou s motivy puttů. Při této práci mu byl nápomocen i jeho osmnáctiletý syn František. Prokyš chtěl svého syna naučit

---

⁹² MATOUŠ (Pozn. 16.) 6.

⁹³ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 384.

⁹⁴ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 70.

⁹⁵ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 81. – 86.

řemeslu, stejně jak to učinil Prokyšův otec. Postupně ho zasvěcoval do umění malby, možná i štafírování. Úmrtní kaple je první známá práce, o které víme, že zde pracovali společně.⁹⁶

Tento stejný rok se Prokyš objevuje také ve Třeboni. Do kaple v Mlýně Opatovickém dodává obraz sv. Ubalda.⁹⁷ Interiér byl pokryt iluzivními architektonickými prvky a figurami andílků. Rajdlová se ve své práci domnívá, že autorem části maleb by mohl být Prokyšův syn. Partie a andílky hodnotí jako umělecky slabší, proto ji mohl vytvořit František Prokyš mladší.⁹⁸

O rok později se úspěšně uchází o zakázku v Horním Záhoří. Ještě tentýž rok pro kostel sv. Michaela maluje obraz archanděla Michaela na hlavní oltář a obrazy sv. Josefa a početí Panny Marie pro oltáře vedlejší. Poté provádí blíže neurčenou práci pro kostel sv. Mikuláše v Českých Budějovicích, za kterou dostává zapláceno 60 zlatých. V Horní Plané pracuje v roce 1779. Do kostela Bolestné Panny Marie maluje čtyři obrazy pro dva boční oltáře. Jsou to obrazy sv. Jana Nepomuckého a sv. Antonína Paduánského. Na druhý oltář tvoří obrazy Srdce Ježíšovo a sv. Aloise Gonzagu.⁹⁹ „*Oltáře i řezby jsou dobrého provedení, méně zdařilými jsou obrazy.*“¹⁰⁰

---

⁹⁶ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 87

⁹⁷ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres třeboňský* (Pozn. 30), s. 101.

⁹⁸ RAJDLOVÁ (Pozn. 3), 203.

⁹⁹ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 71.

¹⁰⁰ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 344.

80. léta a konec Prokyšovy tvorby

Osmdesátá léta 18. st. v českém prostředí se nesla ve jménu velkých změn. Josef II. přináší řadu osvícenských reforem. Část reforem se týkala i církve. Na jednu stranu přináší větší toleranci k mnohým náboženstvím, ale společenský život občanů i církev se snaží více podřídit moci státu. Dochází k rušení klášterů a kostelů. Na Prokyše má tato situace velký vliv, neboť byly jeho nejsilnějšími objednateli.

Hned v roce 1780 dostává Prokyš tři významné zakázky. První z nich pochází od budějovických dominikánů. Pro kostel Obětování Panny Marie maluje obraz sv. Anny Samotřetí, zde také o rok později oltář sv. Anny, na kterém visí jeho obraz, štafiruje.¹⁰¹ Je to poslední doložená Prokyšovo Práce

Do Bechyně do františkánského klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie putuje další dílo. Obraz Nanebevzetí Panny Marie má být reprodukcí stejnojmenného obrazu, který Prokyš vytvořil v roce 1766 pro Netolický kostel.¹⁰² Bechyňský obraz Panny Marie je oproti originálu jednodušší a prostší. Poslední zakázka je určena do Třeboně. Sem Prokyš dodává pro kostel sv. Barbory na stejnojmenný oltář dva obrazy. Menší je okrouhlý obraz sv. Barbory zavěšuje ho do nástavce oltáře a druhý obraz představuje Poutní Pannu Marii Milostnou (Třeboňskou). Třeboň o rok později stíhá ničivý požár. Vzniká proto dílo, které znázorňuje tuto strašlivou katastrofu. Ostrostřelecký terč s vedutou ohněm zasáhnutého města je poslední Prokyšovo prací pro město Třeboň. Největší Prokyšův objednatel Josef Adam Schwarzenberg nechává v letech 1781 až 1782 nedaleko Hořic na Randlesberku vystavět kapli Bolestné Panny Marie. Prokyš pro boční oltáře maluje obrazy sv. Anny a sv. Josefa.¹⁰³ „Vedlejší oltáře s obrazy bezcennými sv. Anny a sv. Josefa...“¹⁰⁴

---

¹⁰¹ MATOUŠ (Pozn. 16), s. 6.

¹⁰² PODLAHA, Antonín / ŠITTLER, Eduard: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese milevském*, Praha 1898, s. 20.

¹⁰³ ZADRAŽIL (Pozn. 5), s. 80

¹⁰⁴ MAREŠ / SEDLÁČEK: *Okres krumlovský* (Pozn. 37), s. 78.

3. 7. Závěr

Osmdesátá léta nepřináší Prokyšovi skoro vůbec nic dobrého. Vše co dlouhá léta budoval a postavení na jakém si zakládal, se postupně ztrácí v nenávratnu. Přišel o svou první ženu. Umírá mu jeho jediný syn, jenž se měl stát umělcem stejně jako jeho otec. Zůstává už jen z jeho všech dětí jediná dcera Eva.

Ve Vídni roku 1782 umírá Prokyšův dlouholetý a nejvýznamnější objednavatel Josef Adam Schwarzenberg. Kníže věřil Prokyšovi v jeho profesních začátcích a neostýchal se mu svěřit ty nejvýznamnější zakázky. Využíval jeho služby dlouhá léta na krumlovském panství a v okolí. Výsledek byl úchvatný. Do zahradního letohrádku s alegorickými malbami zval své hosty. Lovecký zámek Červený dvůr s Čínským sálem navštěvoval společně se svými dětmi a Kvítků Dvůr byl spojen s odpočinkem a zábavou. Nové zakázky od Josefa Schwarzenberga ale nepřestaly proudit, ani když se malíř rozhodl odstěhovat do Českých Budějovic. Nadále byl Prokyš hojně zaměstnáván jako malíř, či jako štafír ve Schwarzenberkových patronátních kostelech. Další velký zlom v objednavatelské rovině nastává nástupem Josefa II. na trůn. Nový český panovník prosazuje řadu osvěcenských reforem. Mezi nimi i církevní reformy a sekularizaci církve. Prokyš tím přichází o řadu významných objednavatelů. Mezi prvními roku 1783 je zrušen dominikánský klášter v Budějovicích a hned po něm kapucínský klášter. Po nich přichází na řadu českokrumlovské kláštery a také třeboňské. Tím mizí hlavní Prokyšův přísun zakázek.

Nová doba si žádá i nový druh umění. Do obliby se dostávají osobní a rodinné portréty. Přichází nový přísun zakázek, ale tentokrát jsou objednavatelé měšťané. Zároveň se však na scéně objevují noví a mladší umělci. Prokyš se svou prací končí.

To, co udělalo z Prokyše tak dobrého umělce, byla především snaha zlepšovat se. Studoval rytiny a kresby jiných umělců a často se jimi ve své tvorbě inspiroval. Důkladně pozoroval i díla ve svém okolí a nebál se použít nové poznatky. Při své práci používal prvky, které se v jeho starších pracích osvědčily. Vydělal si spoustu peněz. Dovolil si koupit výstavní dům na prestižním místě, na samotném budějovickém náměstí. Pracoval celý svůj život. Zakázky přicházely od různorodých objednavatelů. Dokázal vytvořit i rozměrné freskové dílo, ale nepohrdl ani menším domovním znamením. Právě v nástěnné malbě spočíval jeho talent. Jeho díla byla vzdušná, lehká a okouzující. Vyjadřovala však pouze šťastné a uklidňující situace. Prokyšovo vyjadřovací schopnosti se obešly bez negativní stránky. Ta by

Prokyšovým dílům přidala dramatičnosti, která mnohým dílům schází. Malíř byl ale omezen objednavateli a tvořil převážně podle jejich pokynů.

Závěsné obrazy byly často v literatuře popisovány jako méně zdařilé. Postavy na nich mají strnulé výrazy. Obrazům chybí hloubka a dramatičnost. Navíc se často opakovaly typy tváří, oděvu a dokonce i celá kompozice. Tu často přejímal z grafických předloh. Přesto jich Prokyš vytvořil desítky. Zdobily hlavní i boční oltáře. Takřka celý život se nezastavil.

5. Seznam použité literatury

BRANIŠ, Josef: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese česko-budějovickém*. Praha 1909.

ČERNÁ, Kateřina: *Umění v životě Františka Matouše*. (diplomová práce na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), České Budějovice 2009.

DVORSKÝ, Jiří (ed.): *Dějiny českého výtvarného umění II/2*. Praha 1989.

MÁDL, Martin / VÁCHA, Štěpán: *Barokní nástěnné malby ve Zlaté Koruně*. In: *Kláster Zlatá koruna. Dějiny- Památky- Lidé*. Martin Gaži (ed.). České Budějovice 2007.

MAREŠ, František / SEDLÁČEK, Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v polickém okrese třeboňském*. Praha 1900.

MAREŠ, František / SEDLÁČEK, Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v polickém okrese krumlovském*. Praha 1918.

MATOUŠ, František: *František Jakub Prokyš. Barokní malíř jihočeský. I. Život*. Zvláštní otisk Ročenky pro pěstování dějin umění. Praha 1939.

NEUMANN, Jaromír: *Český Barok. 2.*, rozšířené vydání. Praha 1974.

PAVELEC, Petr/ CICHROVÁ, Kateřina: *Bellaria. František Jakub Prokyš. Rokokový malíř*. České Budějovice 2008.

PAVELEC, Petr: „Schwarzenberky“ malíř František Jakub Prokyš. In: *Schwarzenbergové v české a střeoevropské kulturní historii*. GAŽI, Martin (ed.). České Budějovice 2008.

PODLAHA, Antonín / ŠITTLER, Eduard: *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese milevském*, Praha 1898.

POCHE, Emanuel (ed.): *Umělecké památky Čech I [A/J]*. Praha 1977.

RAJDLOVÁ, Lenka: *František Jakub Prokyš českobudějovický malíř 18. století*. (doktorská disertační práce na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2012.

RENDLOVÁ, Magda: *Freskařské dílo Josefa Kramolína v Čechách*. (magisterská diplomová práce na Masarykově univerzitě v Ústí n/L). Ústí nad Labem 2006.

VLČEK, Pavel / SOMMER, Petr / FOLTÝN, Dušan: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha 1997.

ZADRAŽIL, Pavel: *Jihočeský malíř František Jakub Prokyš. 1713- 1791*(diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 1985.

6. Obrazová příloha

1. nástěnná malba v kupoli, rok 1748, , Škapulířová kaple v Borovanech, foto. autor
2. detail nástěnné malby v kupoli, rok 1748, Škapulířová kaple v Borovanech, foto. autor
3. Mučednická smrt sv. Klimenta, detail nástěnné malby na klenbě chrámu, Katedrála sv. Klimenta v Praze, foto. reckokat.cz
4. nástěnná malba v kupoli, rok 1748, kostel Navštívení Panny Marie v Borovanech, foto. autor
5. hlavní oltář, rok 1748, Škapulířová kaple v Borovanech, foto. autor
6. nástěnná malba v sakristii kostela Navštívení Panny Marie v Borovanech, rok 1748, foto. autor
7. nástěnná malba v sakristii kostela Navštívení Panny Marie v Borovanech, rok 1748, foto. autor
8. alegorie Patronů umění, nástěnná malba v hlavním sále, rok 1755- 1757, Bellarie, letohrádek v krumlovské zámecké zahradě, foto. autor
9. alegorie Sochařství, nástěnná malba v hlavním sále, rok 1755- 1757, Bellarie, letohrádek v krumlovské zámecké zahradě, foto. autor
10. nástěnná malba v menším sálu, rok 1755- 1757, Bellarie, letohrádek v krumlovské zámecké zahradě, foto. autor
11. nástěnná malba v horním sálu, rok 1755- 1757, Bellarie, letohrádek v krumlovské zámecké zahradě, foto. autor
12. nástěnná malba v horním sálu, rok 1755- 1757 , Bellarie, letohrádek v krumlovské zámecké zahradě, foto. autor
13. nástěnná malba, rok 1757, Kvítkův Dvůr, foto. autor
14. Chlapec vyřezává píšťalu, nástěnná malba, rok 1757, Kvítkův Dvůr, foto. autor
15. Hráči karet, nástěnná malba, rok 1757, Kvítkův Dvůr, foto. autor
16. detail nástěnné malby, rok 1757, Kvítkův Dvůr, foto. autor
17. nástěnné malby, Čínský sál, rok 1757, zámek Červený Dvůr, foto. autor
18. nástěnné malby, Čínský sál, rok 1757, zámek Červený Dvůr, foto. autor
19. detail nástěnné malby, Čínský sál, rok 1757, zámek Červený Dvůr, foto. autor

20. nástěnná malba, rok 1757, Orientální kabinet v krumlovském zámku, foto ckrumlov.cz

21. alegorie ročních dob, nástěnná malba, rok 1752, Hudební altánek v krumlovské zámecké zahradě, foto. ckrumlov.cz

1.

2.

3.

56

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

